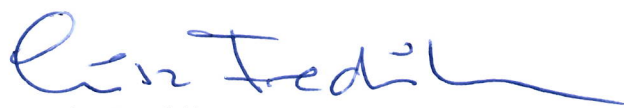

Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 avseende Resultatredovisning om långsiktiga effekter av biståndet

I enlighet med regeringens beslut i regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 den 19 december 2024 redovisar Sida härmed myndighetens arbete med Resultatredovisning om långsiktiga effekter av biståndet.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Hanna Hellquist på föredragning av enhetschef Malin Perhult i närvaro av avdelningschef Lisa Fredriksson.

Hanna Hellquist
Lisa Fredriksson

Sidas återrapportering av regeringsuppdrag avseende resultatredovisning om långsiktiga effekter

1. Sammanfattning

Sverige har genom Sida bidragit till att stärka Ukrainas motståndskraft mot rysk aggression och till att bana väg för ett framtida EU-medlemskap.

Från 2022 till och med den 30 juni 2025 har Sverige via Sida utbetalat drygt 6,4 miljarder kronor till Ukraina, varav cirka 1,1 miljarder i humanitärt stöd. Genom kombinationen av snabb humanitär respons, strategiska investeringar och långsiktigt reformsamarbete har Sverige haft en central roll i att både stabilisera och utveckla det ukrainska samhället – mitt under brinnande krig.

- Sida har bidragit till *ökad motståndskraft genom lokala strukturer och anpassningsförmåga*. Omfattande stöd har möjliggjort reparation och återuppbyggnad av förstörd energiinfrastruktur, minröjning och olika typer av humanitärt och långsiktigt stöd till individer och myndigheter i hela Ukraina, med ett särskilt fokus på områden nära fronten.
- Sida har bidragit till *förbättrad reformkapacitet för att uppnå kraven för EU-medlemskap*, genom att sedan 2014 ge ett omfattande stöd till Ukrainas decentraliseringsreform, vilket genom insatser på kommunal nivå även bidragit till Ukrainas motståndskraft. Genom ukrainska och internationella organisationer, FN och svenska myndigheter stödjer Sverige reformer inom fler än 15 kapitel i EU:s acquis.

Sidas erfarenheter och mervärde i Ukraina

- Sida har byggt vidare på myndighetens tidigare gedigna reformsamarbete med Ukraina. Närvaron på plats i Kiev är avgörande.
- Sida har agerat snabbt, flexibelt och långsiktigt, med stark lokal förankring.
- Svenska myndigheter har erbjudit praktiskt reformstöd, särskilt inom miljö och förvaltning.
- Sida är en erkänd partner i större givarsamordning, där de multilaterala fonderna spelat stor roll för att uppnå resultat. Samordning har även skett inom Team Sweden.
- Ett långsiktigt perspektiv krävs för att möjliggöra reformer och större infrastrukturinvesteringar.
- Befintliga system har fungerat för att identifiera och hantera oegentligheter. Noggranna behovsanalyser, insatsbedömningar och upphandlingar enligt gällande regelverk krävs för att motverka korruptionsrisker.

Utmaningar i Ukraina

- Krigssituationen innebär att det kontinuerligt uppstår nya behov men även logistikproblem, personalbrist och svårigheter att nå vissa målgrupper.
- Sida har i vissa fall avslutat samarbeten där partner inte levererat, och istället valt nya aktörer.
- De komplexa utmaningar som Ukraina hanterar kräver fortsatt omfattande samordning, flexibilitet och närvaro, samt lokalt ägarskap. Systemutmaningar kräver fortsatt stark samordning, flexibilitet och kapacitet i fält.
- Begränsade personella resurser på ukrainska ministerier medför risk för fördröjning av vissa insatser.

Sida har bidragit till att stärka Moldaviens motståndskraft att stå emot risker för en negativ utveckling kopplad till den fullskaliga invasionen av Ukraina. Från 2022 till och med den 30 juni 2025 har Sverige genom Sida bidragit med 972,4 miljoner kronor till Moldavien, varav 602 600 kronor humanitärt bistånd. Under tidsperioden har biståndsportföljen anpassats för att omfatta både krisstöd och stabiliserande insatser, bland annat inom energi, samverkan med civilsamhället och stärkt oberoende media, samt för att stödja Moldaviens väg mot EU-medlemskap.

- Anpassningarna har svarat mot en rad kriser orsakade av den ryska aggressionen mot Ukraina, inte minst en aktiv rysk hybridkrigföring mot Moldavien.
- Den politiska reformviljan har möjliggjort ökat fokus i insatsportföljen på att EU-anpassa lagstiftning inom alla sektorer i strategin för Sveriges reformsamarbete med Östeuropa 2021-2027.

Sida har bidragit till att stärka motståndskraften i det armeniska samhället och bibehålla tempot i reformer för EU-närmandet under en avgörande period för Armeniens unga demokrati. Från 2022-juni 2025 bidrog Sverige genom Sida med 424,2 miljoner kr till Armenien, varav 14,9 miljoner kr i humanitärt bistånd. Sveriges engagemang och Sidas finansiella stöd till Armenien har, i enlighet med regeringens styrning, ökat kraftigt efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022.

- Insatserna har bidragit till att öka motståndskraften i samhället och motverka desinformation från aktörer som vill hindra Armeniens demokratiska utveckling och närmandet till EU.
- Reformsamarbetet sker framför allt med civilsamhället men den geopolitiska utvecklingen i regionen och det kraftigt minskade amerikanska biståndet till Armenien har synliggjort behovet av att bredda samarbetet till att i högre grad innefatta staten och den privata sektorn.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	1
2. Uppdraget	4
3. Definitioner och tolkning av uppdraget	4
4. Sidas samlade biståndsenagemang i Ukraina – en översikt	7
5. Redovisning av långsiktiga effekter i Ukraina	16
5.1 Två övergripande långsiktiga effekter av det svenska Ukrainabiståndet - motståndskraft och reformkapacitet	16
5.1.1 Motståndskraft genom lokala strukturer och anpassningsförmåga	16
5.1.2 Reformkapacitet och EU-närmande genom strategiskt partnerskap och lokalt stöd	19
5.2 Exempel på resultat inom Ukrainastrategins strategiområden	22
5.2.1 Uppbyggnad	23
5.2.2 Grön omställning och hållbar utveckling	27
5.2.3 Inkluderande ekonomisk utveckling, företagande och handel	30
5.2.4 Säkerhet och stabilisering	34
5.2.5 Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	38
5.3 Sammanfattande bedömning av Sidas stöd till Ukraina	42
6. Resultatexempel från reformsamarbetet i Östeuropa	45
6.1 Långsiktiga effekter av stödet till Moldavien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen	45
6.2 Långsiktiga effekter av stödet till Armenien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen	48
7. Förbättrad resultatstyrning och effektivitet	51

2. Uppdraget

Regeringen har i regleringsbrev för budgetår 2025 uppdragit åt Sida att ”bistå Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) i framtagandet av en fördjupad resultatskrivelse om utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd och ska senast den 15 augusti 2025 till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) inkomma med underlag i form av en resultatredovisning med särskilt fokus på långsiktiga effekter, analys, slutsatser och lärande av myndighetens utvecklingssamarbete och humanitära bistånd. Särskilt fokus ska läggas på Ukraina och närområdet”.¹

Sidas underlag följer till stor del samma disposition som Utrikesdepartementet (UD) tagit fram för sin skrivelse till Riksdagen.² Sida har även utgått från den vägledning som givits av UD.³ I enlighet med denna vägledning ligger tyngdpunkten i redovisningen på Ukraina under perioden 2022-juni 2025, där både utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet ska reflekteras i underlaget.⁴ För Moldavien och Armenien redovisas resultat som är relaterade till Sidas omställning av verksamhet till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

3. Definitioner och tolkning av uppdraget

Detta kapitel syftar till att klargöra hur Sida har tolkat uppdraget att redovisa långsiktiga effekter, vilka avgränsningar som gjorts, och hur resultatredovisningen i stort är strukturerad. För ytterligare sammanställningar och resultat hänvisas till Sidas årliga strategirapporter,⁵ Sidas återrapportering enligt regleringsbrev för budgetår 2023 avseende Reform- och återuppbyggnadsstöd till Ukraina,⁶ samt Sidas återrapportering om resultat inom det multilaterala samarbetet för 2023.⁷

Resultat i komplexa reformprocesser

Reformsamarbetet syftar till att stödja samhällsförändringar som kräver mer än resurser. De kräver även förändrade strukturer, institutioner, beteenden och normer. För att nå varaktiga resultat strävar Sida efter ett samlat angreppssätt där

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), 2024-12-19 UD2023/09127(delvis), UD2024/02880, UD2024/16901 (delvis) m.fl.

² 24/001881-138 Förtydligande om RU fördjupad resultatskrivelse, disposition

³ Möten med Utrikesdepartementet 2025.04.01, 24/001881-140 Noteringar från möte UD IU om fördjupad resultatskrivelse (med skärpt fokus på Ukraina); 2025.05.27 24/001881-139 Noteringar från möte med UD IU om RU långsiktiga effekter 27 maj

⁴ Möte med Utrikesdepartementet 2025-04-01, 24/001881-140 Noteringar från möte UD IU om fördjupad resultatskrivelse (med skärpt fokus på Ukraina)

⁵ Strategirapport EUROPA 2024, Ärende: 25/000336; Strategirapporter 2023, Ärendedokument: 24/000557-1; Strategirapporter 2022, Ärendedokument: 009211/23; Strategirapporter 2021 Ärendedokument: 027954/21; Strategirapporter 15/3 2020, Ärendedokument: 015542/20; Strategirapporter september 2020 045361/20

⁶ Ärendedokument: 005861/23

⁷ Sidas återrapportering enligt regleringsbrev 2024, Resultatinformation rörande multilateralt utvecklingssamarbete, Ärendedokument 24/000123-12

flera aspekter av samhällsförändring beaktas. Exempelvis räcker det inte att ny lagstiftning antas. För att lagarna ska omsättas och få effekt krävs även utbildning av tjänstemän, informationskampanjer riktade till allmänheten om deras rättigheter, samt stöd till civilsamhälle och medier som kan granska och bevaka att lagarna följs med mera.

Sådana samhällsförändringar är ofta svåra att fånga på ett meningsfullt sätt enbart i kvantitativa termer. Därför dokumenteras vissa resultat bäst genom kvalitativa beskrivningar, som förändrade beteenden hos nyckelaktörer, förnyade arbetssätt i offentliga institutioner eller stärkt ansvarstagande i system och strukturer. Det långsiktiga målet är att resultaten ska vara hållbara över tid. Det är därför centralt att ansvar och befogenheter vilar på nationella och lokala aktörer. Ett starkt lokalt ägarskap är avgörande för att reformer ska kunna genomföras och få verklig effekt.

Vad menas med långsiktiga effekter i Ukrainakontexten?

Enligt regleringsbrevet ska Sida redovisa långsiktiga effekter. Med långsiktiga effekter i regel förändringar som utvecklas över tid och där flera samverkande faktorer, inklusive insatser från olika aktörer, ligger bakom. Dessa effekter återspeglar komplexa samhällsprocesser där orsakssamband och resultat sällan är entydiga eller direkt spårbara till en enskild insats.

Riksrevisionen har i tidigare granskningar påpekat att begreppet ”långsiktiga effekter” ibland används som synonym för ”slutgiltig effekt”. I arbetet med återrapporeringen skiljer Sida dessa medvetet åt. Givet den fullskaliga ryska invasionen och att många systemförändringar fortfarande befinner sig i ett tidigt skede, är det ännu inte möjligt att uttala sig om slutgiltiga effekter i Ukraina. Däremot kan tendenser till långsiktiga effekter skönjas – till exempel genom institutionella förändringar, nya arbetssätt inom statsförvaltningen, stärkt lokal kapacitet eller ökad transparens.

Att mäta det som är väsentligt – inte bara det som är mätbart

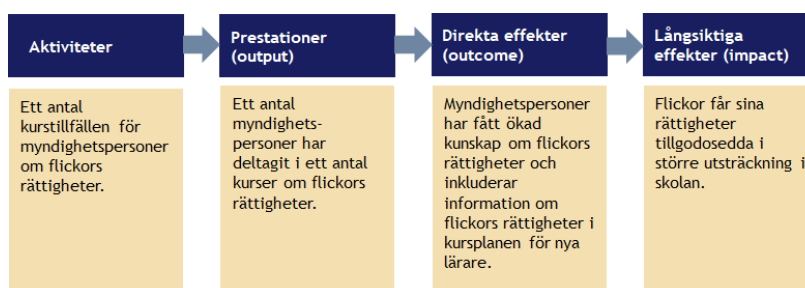
I denna redovisning används en kombination av kvalitativa och kvantitativa data för att identifiera indikationer på förändring i rätt riktning, även om de fulla effekterna inte ännu har materialiserats. Detta ger en mer realistisk och rättvisande bild av vad som hittills uppnåtts – och vilka förändringsprocesser som har påbörjats.

OECD:s biståndskommitté (OECD/DAC) noterade i en studie från 2019 att tillämpningen av resultatbaserad styrning ibland har begränsat biståndets potential. Det beror bland annat på att givare och samarbetspartner tenderar att prioritera det som är lätt att mäta, framför det som är mest centralt för att uppnå

önskad samhällsförändring.⁸ Resultat måste fångas med hänsyn till sammanhang och utvecklingsfas – det tar ofta tid att nå mer långsiktiga effekter och kräver flera angreppssätt genom olika insatser. Ofta krävs flera olika metoder för att visa på olika typer av effekter – beroende på vad som ska fångas och var i förändringskedjan man befinner sig. Detta underlag redovisar en blandning av kvantitativa och kvalitativa resultat samt effekter på kortare eller längre sikt.

Sidas roll och resultatansvar i partnerskap

Effektkedjan (se figur nedan) bygger på en problemanalys: vad som ska göras och hur det ska bidra till att lösa ett identifierat samhällsproblem. För att bidra till önskad samhällsförändring krävs olika former av input; finansiella resurser, personal, expertis med mera. I detta underlag redovisar Sida exempel på olika effekter inom ramen för den resultatkedja som illustreras nedan i figur 1:

Figur 1. Exempel på resultatkedja på insatsnivå enligt Riksrevisionen⁹

Resultaten i denna redovisning kommer beskrivas utifrån aktiviteter och prestationer i de fall där arbetet är relativt nyligen påbörjat, medan andra resultat är direkta effekter, som kan beskrivas mot bakgrund av mer långsiktigt stöd. Myndigheten Sida bidrar med finansiella medel, expertis, normativ dialog och givarsamordning. Själva insatserna genomförs som regel av partnerorganisationer. Därför är Sidas effektreddovisning i hög grad beroende av den insatsrapportering och utvärdering som görs av partner enligt avtal med Sida.

Mot denna bakgrund redovisar Sida långsiktiga effekter i termer av förändringar som myndigheten har bidragit till snarare än åstadkommit på egen hand. Att på detta sätt redovisa resultat som uppnåtts genom partners insatser och ofta tillsammans med andra, är etablerad resultatmetodik inom utvecklingssamarbetet och innebär att det sällan är möjligt att isolera effekter till en enskild aktör eller insats. Resultaten som lyfts i redovisningen illustrerar vad Sidas insatser medverkat till, men speglar inte nödvändigtvis hela vidden av en insats eller dess samverkanskontext. De bör också betraktas som exempel snarare än en fullständig redovisning av vad Sidas insatser åstadkommit.

⁸ OECD/DAC, “Learning from Results-Based Management Evaluations and Reviews” (OECD 2019)

⁹ [Sveriges internationella bistånd – uppföljning, utvärdering och rapportering \(RiR 2024:4\)](#)

4. Sidas samlade biståndsenagemang i Ukraina – en översikt

Kapitel 4 avser att ge en översikt av Sidas stöd till Ukraina från 2022 till och med den 30 juni 2025. Dels presenteras finansiell information med utbetalningar under denna period, dels beskrivs hur portföljen är uppbyggd för att möta nya behov och vilka utmaningar som hanteras. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av framgångsfaktorer som möjliggjort genomförandet av Ukrainastrategin.

Sida har haft ett nära reformsamarbete med Ukraina sedan landets självständighet 1991. Detta långvariga engagemang har skapat en stabil grund att bygga vidare på inom ramen för den nuvarande strategin – detta gäller även det humanitära biståndet som Sida sedan 2014 bidragit med i Ukraina. Sedan 2014 har reformsamarbetet i Ukraina finansierats under regionala strategier som täcker fler länder i närområdet.¹⁰ Den gällande bilaterala strategin för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027¹¹ (Ukrainastrategin) övertog finansieringen av det bilaterala samarbetet med Ukraina. Ukrainastrategin utgör för rapporteringsperioden 2022-juni 2025 den volymmässigt dominerande i Sidas biståndsenagemang i Ukraina. Strategin syftar till att möta både akuta behov till följd av den ryska aggressionen samt långsiktiga reformbehov, där Ukrainas EU-närmande i hög grad styr prioriteringarna. Parallellt fortgår humanitärt stöd, regionalt stöd via den regionala Östeuropastrategin samt stöd via globala tematiska strategier.

Det övergripande målet med det svenska Ukrainabiståndet är att stödja Ukrainas förmåga att uppfylla kriterierna för ett framtida EU-medlemskap och bygga upp enligt Ukrainas strävan efter *”Better and Greener”*. Ukrainastrategin definierar fem strategiområden och därunder ett antal mål som de Sidafinansierade insatserna ska bidra till. Insatser och aktörer väljs genom en kombination av Sidas mandat och regelverk, samt en sammantagen analys av Ukrainas uttryckta prioriteringar och det internationella givarsamfundets gemensamma behovsbedömningar.¹² Sidas mervärde vägleder också val av insatser och aktörer. Valet av samarbetsformer är också en del av Sidas planering av genomförande av strategier, där strategiska val mellan bilateralt stöd, deltagande i multigivarfonder eller egna projektupplägg tas som en del av valet av insats och aktör. Under 2022-2025, har i ett antal fall, regleringsbrev informerat val av insatser.

Under perioden 2022 till och med den 30 juni 2025 har Sverige genom Sida utbetalat cirka 6,4 miljarder kronor i stöd till Ukraina, varav 1,1 miljarder kronor i humanitärt bistånd.

¹⁰ [Resultatstrategi för Sveriges reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet 2014-2020](#), [Strategi för Sveriges reformsamarbete med Östeuropa 2021-2027](#)

¹¹ [Strategin för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027](#)

¹² Rapid Damage and Needs Assessment, EU Aquis samt Ukraine Plan

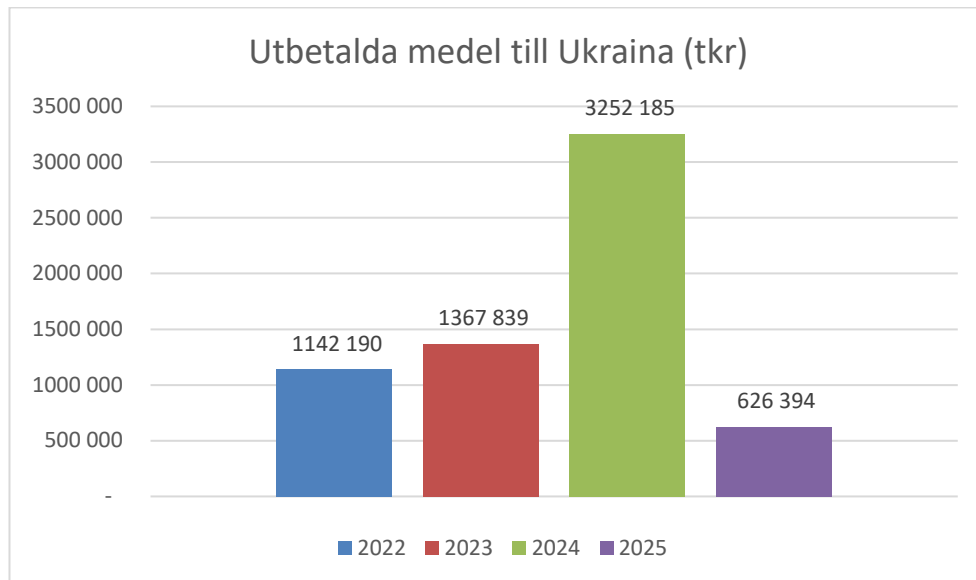

Diagram 1. Årliga utbetalda medel för Ukraina från alla Sidas strategier 2022-30 juni 2025

Utfallet för 2025 avser läget per den 30 juni.¹³ För hela perioden 2022-juni 2025 har flera strategier bidragit till det totala utfallet, där Ukrainastrategin, den humanitära strategin och reformstrategin för Östeuropa står för de största volymerna, se tabell 1 nedan. Det totala antalet insatser för perioden uppgår till 107 st. Det totala allokerade årsbeloppet till Ukrainastrategin per juni 2025 uppgår till 1,25 miljarder kronor.¹⁴

¹³ Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. (2025). [Översikt av Sidas stöd till Ukraina, Armenien, Moldavien 2022-2025] [Opublicerat dataunderlag]. BISI 2.0. Hämtat 16 juli 2025.

¹⁴ 1 246 800 000 kronor

Totala utbetalningar till Ukraina som mottagarland, från alla finansierande strategier, per 30 juni 2025		
År	Strategi	Utbetalade medel (SEK)
2022	Humanitärt bistånd	554 407 000
	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	2 789 587
	Mänskliga rättigheter och demokratisering	754 000
	Mänsklig säkerhet	17 000 000
	Kapacitetsutveckling och utbyten	6 667 473
	Reformsamarbete i Östeuropa	559 023 996
	Ekonomiskt hållbar utveckling	347 667
	Socialt hållbar utveckling	1 200 000
2022 Total		1 142 189 722
2023	Humanitärt bistånd	234 806 000
	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	4 611 207
	Mänskliga rättigheter och demokratisering	770 000
	Kapacitetsutveckling och utbyten	3 022 815
	Reformsamarbete i Östeuropa	13 390 850
	Ukraina	1 110 325 485
	Ekonomiskt hållbar utveckling	546 711
	Socialt hållbar utveckling	366 000
2023 Total		1 367 839 069
2024	Humanitärt bistånd	164 361 200
	Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	11 198 664 ¹⁵
	Kapacitetsutveckling och utbyten	6 346 311
	Reformsamarbete i Östeuropa	500 823 205
	Ukraina	2 568 628 274
	Ekonomiskt hållbar utveckling	527 052
	Socialt hållbar utveckling	300 000
2024 Total		3 252 184 707
2025	Humanitärt bistånd	111 000 000
	Kapacitetsutveckling och utbyten	3 061 616
	Reformsamarbete i Östeuropa	2 003 050
	Ukraina	509 029 606
	Hälsa samt SRHR	1 300 000
2025 Total		626 394 272

Tabell 1. Fördelning av utfall per år och samarbetsstrategi för perioden 2022-30 juni 2025

I avsnitt fem av underlaget redovisas ett urval av resultat från insatser som genomförs i Ukraina genom globala, regionala och humanitära strategier. Dessa redovisas i relation till Ukrainastrategins fem strategiområden. Dessa insatser har hittills till större delen ingått i bredare regionala eller globala program där Sida, tillsammans med andra givare, bedömt att de bidrar till Ukrainas utveckling. Merparten av redovisade resultat kommer från insatser som finansierats från den nuvarande Ukrainastrategin.

Den humanitära strategin styrs av humanitära principer och ett strikt behovsbaserat mandat. Av pedagogiska skäl – och på begäran av uppdragsgivaren – har Sida ändå valt att redovisa vissa humanitära resultat under målområdena ”Uppbyggnad” samt ”Säkerhet och stabilisering”, eftersom dessa områden delvis kopplar an till det humanitära mandatet.

¹⁵ I februari 2024 mottog Sida ett reviderat regleringsbrev med specifik allokering av medel till verksamhet i Östeuropa under strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället, där Sida ålades att använda minst 40 miljoner kronor för verksamhet i Ukraina, Armenien, Moldavien, Georgien och Belarus. Till följd av uppdraget betalade Sida ut totalt 44,7 miljoner kronor fördelat på dessa länder, varav en fjärdedel till strategiska partnerorganisationers arbete i Ukraina.

Samarbete under Ukrainastrategin 2023-juni 2025

Sedan Ukrainastrategin trädde i kraft i juli 2023 har Sida skalat upp sitt arbete genom att etablera nya samarbeten och bredda stödet till fler områden som är relevanta för Ukraina och i linje med den svenska regeringens reformagenda.

Några av de mest framträdande nysatsningarna är:

- Energisektorn – satsningar på kortsiktiga akuta lösningar, gröna lösningar, där det går, samt påbörjat arbete med ett mer strategisk långsiktigt arbete i Ukraina inom denna sektor. Även satsning på att omhänderta svenska erfarenheter och svenska privata aktörer i arbetet har ägt rum.
- Insatser för att stödja Ukraina inom EU-anpassning inom miljö och klimat med en särskild satsning på avfallshantering.
- Insatser för att stärka inkludering på arbetsmarknaden i Ukraina genom till exempel omskolningsprogram, inte minst för kvinnor, och satsningar på skola och barnomsorg.
- Insatser inom hälsosektorn inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, dels i samarbete med svenska myndigheter men också genom aktivt deltagande i samordningen och stärkandet av Ukrainas nationella plan för hälsa.
- Utökat stöd till minröjning.
- Ett samarbete med Estland inom cybersäkerhet för ukrainska myndigheter som kompletterar det arbete med digitalisering av samhällstjänster som Sida stött sedan tidigare i Ukraina.
- Utökning och diversifiering av stöd till oberoende media.
- Stärkt stöd till det ukrainska civilsamhället i samarbete med Norge.
- Stöd till reformer avseende rättsstaten.

En oberoende följeutvärdering av Sidas arbete med Ukrainastrategin är under upphandling.

Sida arbetar sektorövergripande, det vill säga med insatser som ofta sträcker sig över flera samhällsområden, till exempel där reformer inom miljö, jämställdhet och lokal förvaltning hänger samman. Dock kategoriseras och rapporteras Sidas insatser och resultat under de fem strategiområdena som framgår i den av regeringen beslutade strategin för Ukraina: 1 Uppbyggnad; 2 Grön omställning; 3 Ekonomisk utveckling; 4 Säkerhet och stabilitet; samt 5 Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet.

Under 2023-juni 2025 finansierades 91 insatser av Ukrainastrategin. I diagrammet nedan presenteras andelen verksamhet per strategiområde inom Ukrainastrategin för åren 2023-2025.¹⁶

¹⁶ Volymerna för 2025 bygger på prognoser om utbetalningar för helåret 2025.

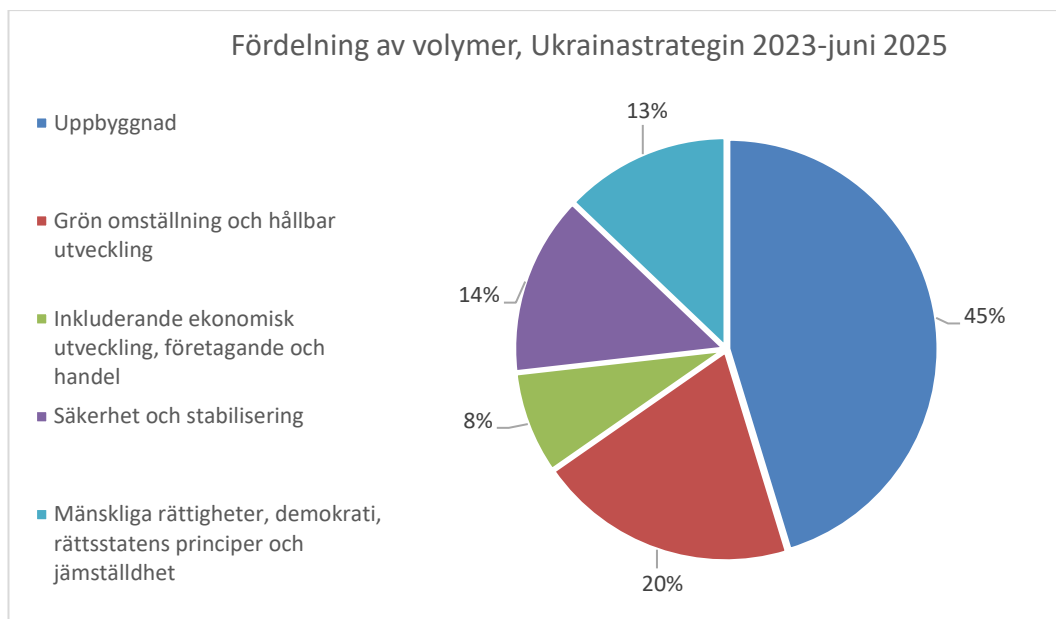

Diagram 2. Fördelning av volymer per strategiområde för 2023-2025

Som framgår domineras samarbetet volymmässigt av området återuppbyggnad. Detta främst av större satsningar inom energisektorn och omfattande stöd via Världsbanken, i linje med de då identifierade prioriterade behoven. Se nedan ökning av stödet till energi.

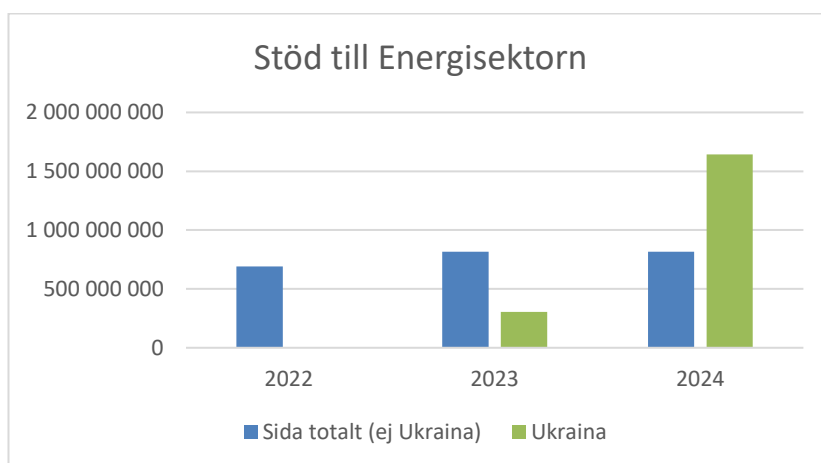

Diagram 3. Energistöd Ukraina i jämförelse med Sida som helhet

Sida finansierar aktörer som arbetar på olika nivåer för att möta Ukrainas behov och främja svenska prioriteringar. Stödet kanaliseras via multilaterala och regionala aktörer, civilsamhällesorganisationer, myndigheter, media samt privata aktörer. Den klart dominerande kanalen för genomförande i relation till volymer är multilaterala aktörer. Inget finansiellt stöd kanaliseras direkt till ukrainska ministerier och myndigheter. Diagram 4 visar på fördelningen av genomförande aktörer i förhållande till finansiella volymer 2023-2025 i Ukraina.

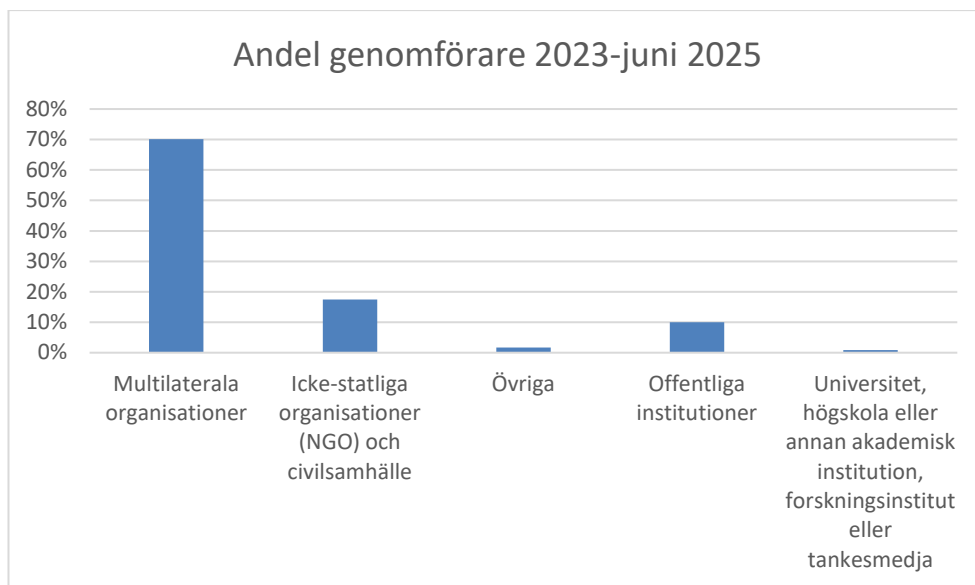

Diagram 4. Andelen genomförande organisationer i Ukrainastrategin 2023-juni 2025

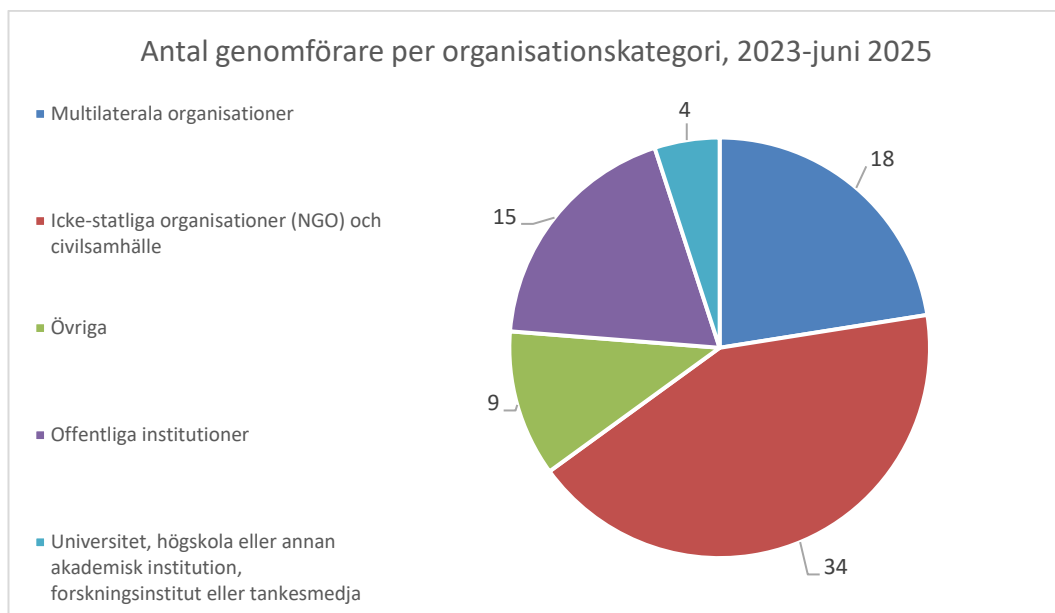

Diagram 5. Antalet genomförande organisationer i Ukrainastrategin 2023-juni 2025

Diagram 5 belyser antalet unika genomförare i Ukrainastrategin under 2023-juni 2025. Sammantaget visar dessa diagram att även om de finansiella volymerna ofta går via stora fonder och multilaterala aktörer så genomförs det samlade Ukrainabiståndet av en diversifierad aktörskrets.

Givarsamordning och dialog

Givarsamordning är en central men komplex del av Sidas arbete, särskilt i Ukraina där antalet närvarande aktörer är mycket stort vilket gör att det är svårt att överblicka. Sverige och Sida har satsat på att lägga adekvata resurser för att bidra till den sektoriella samordning som nu finns etablerad i Ukraina mellan givarländer och den ukrainska regeringen samt inom ramen för EU och multigivarfonderna.

Givarsamordningen möjliggör att satsa på profilfrågor för Sverige. Den ger också givarländerna möjlighet att ställa samstämmiga krav på Ukraina. I Ukraina består givarsamordningen av 18 sektoriella arbetsgrupper inom 4 kluster (*Fundamentals, Human Capital, Economy & Business* samt *Recovery and Infrastructure Energy*), varav Sverige, genom Ambassadens reformsektion, deltar aktivt och har en ledande roll i samordningen för jämställdhetsfrågor och klimat/grön omställning.

Strategiskt stöd till den svenska resursbasen genom sekunderingar till Europeiska Kommissionen eller FN-organ har varit prioriterat, då detta bygger Sveriges kompetens och ger bättre förutsättningar för att få genomslag för Sidas prioriteringar i internationella sammanhang, även om denna komponent är finansiellt marginell.¹⁷

Utmaningar i genomförandet

Det är en utmaning för Sida och andra biståndsaktörer att bedriva både uppbyggnadsarbete och långsiktigt reformsamarbete kopplat till EU-närmandet i ett land som dagligen utstår dödliga attacker och ständig förstörelse av både civila mål och kritisk infrastruktur. Krigslagar, mobilisering och pågående strider hämmar utvecklingen av ekonomi, handel och investeringar. Sedan den fullskaliga invasionen begränsar de omfattande säkerhetsriskerna utländska aktörers möjlighet att verka i landet och minskar de utländska direktinvesteringarna. Som exempel kan nämnas svårigheten att teckna krigsförsäkringar. En stor del av befolkningen har flytt inom landet eller utomlands, samtidigt som många är mobiliserade och tjänstgör vid fronten. Bristen på humankapital, i kombination med det instabila säkerhetsläget, leder till minskad kapacitet, minskad absorptionsförmåga och försvårar både uppbyggnadsarbetet och det långsiktiga reformarbetet för Ukrainas EU-närmande. Utöver dessa faktorer finns också sedan tidigare existerande strukturella utmaningar, såsom utbredd korruption och svaga demokratiska institutioner.

Effekterna av kriget varierar kraftigt mellan olika regioner. Därtill har stora förflyttningar skett av både människor och verksamheter. Vissa delar av landet är ockuperade och kan inte nås. Många ukrainare som flytt utomlands är osäkra på om de vill återvända, samtidigt som landet behöver behålla både sin kompetens och sina medborgare.

I flera insatser har aktiviteter och upphandlingar försenats till följd av oförutsedda logistiska och organisatoriska utmaningar, vilket i vissa fall lett till att hjälpen till behövande fördröjts. Det finns konkreta utmaningar med brist på personella resurser som påverkar inte minst reformarbetet då ministerierna är tunt bemannade. I fall som dessa får Sida acceptera att vissa aktiviteter tar lägre tid än

¹⁷ Utgör ca 20 miljoner i budget inom Ukrainastrategin fram till 2027.

planerat. Andra utmaningar är det stora stöd som behövs till energisektorn där det också finns risker med att det som repareras och byggs upp kan förstöras igen. Detta kräver en riskhantering som både givare och Ukraina kontinuerligt har dialog om.

Säkerhetsläget gör också att det kan råda brist på genomförande aktörer, då inte alla har den säkerhetsapparat som krävs för att arbeta i de mer konfliktdrabbade områdena. Sida ser det som en prioritering att svenska samarbeten kan genomföras inne i Ukraina och har uppmuntrat aktörer att systematiskt arbeta med resesäkerhet och säkerhetsfrågor för att åtminstone kunna resa till Ukraina.

Det nödvändiga risktagandet i en krigskontext har också inneburit att Sida i vissa fall, efter en tids samarbete, identifierat brister i partnerorganisationens kapacitet. När så har skett har stödet avslutats och nya samarbeten initierats med andra aktörer. Under perioden 2022-juni 2025 har framförallt tre faktorer varit avgörande i de fall där insatser försenats eller behövt avslutas:

- **Bristande adaptiv förmåga hos samarbetspartner:** Vissa partner har haft svårt att anpassa sig till förändrade förutsättningar och därmed inte uppnått överenskomna resultat. Ett exempel på detta är en FN-organisation som efter utvärdering bedömdes inte nå de mest prioriterade målgrupperna. Sida valde därför att inte förlänga samarbetet.
- **Oegentligheter och korruption:** Ett antal fall har upptäckts och utretts. Inget samarbete har hittills avslutats inom ramen för Ukrainastrategin, då befintliga system har fungerat för att identifiera och hantera oegentligheter i ett tidigt skede. I vissa fall då rutiner brustit har åtgärder vidtagits, till exempel har samarbetspartner har förbättrat interna rutiner och system.
- **Bristande lokala förutsättningar:** Vissa samarbeten har inte kunnat fullföljas på grund av yttre omständigheter eller otillräckliga lokala resurser. Ett sådant exempel är en investering i en ukrainsk kommun, där samarbetspartnern efter tio år återbetalade medel till Sida eftersom kommunen inte lyckades säkra egen finansiering. Lokalsamhället hade inte kapacitet att attrahera och behålla finansiärer, vilket gjorde det omöjligt att fullfölja investeringen.

Framgångsfaktorer i genomförandet

Trots utmaningarna går det att urskilja ett antal faktorer som möjliggjort ett effektivt svenskt stöd i genomförandet av den aktuella Ukrainastrategin:

För det första finns en tydlig vilja till förändring i Ukraina som är genomgripande för alla aktörer, vilket gör det möjligt för givare att tillsammans med ukrainska aktörer föra reformarbetet framåt. Detta bedöms som viktigt eftersom reformsamarbetet kräver att departement/ministerier och myndigheter måste vara delaktiga i arbetet tillsammans med civilsamhället och det internationella

samfundet. Oaktat detta är det avgörande att givare vågar ställa krav i de fall där reformviljan haltar eller för att tydliggöra ansvarsfrågor som sträcker sig bortom denna krigssituation som alla nu verkar inom.

För det andra har Sidas tidigare stöd, särskilt med fokus på att stärka det lokala demokratiska självstyret, fri och oberoende media samt ett starkt och professionellt civilsamhälle, visat sig vara centralt för det fortsatta arbetet. Dessa prioriteringar har fungerat som en utgångspunkt för vidareutveckling inom ramen för den nuvarande strategin. På så sätt har både arbetet med återuppbyggnad och reformer snabbt kunnat skalas upp.

En tredje framgångsfaktor har varit samordningen och samstämmigheten mellan politiken och biståndet. Detta har gett Sverige en betydligt starkare förmåga att agera samlat, strategiskt och effektivt i sitt stöd till Ukrainas utveckling. Genomförandet av Ukrainastrategin kan därmed ses som tillämpning av den nya myndighetsinstruktionen som betonar biståndet som en integrerad del av utrikespolitiken. Den nära kopplingen mellan reformsamarbetet och de utrikespolitiska prioriteringarna har stärkt både samverkan med politiken och den strategiska effekten av Sveriges stöd.

En fjärde framgångsfaktor har varit den flexibilitet och följsamhet Sida haft i genomförandet för att på enklast sätt möjliggöra för Sidas samarbetspartners att ställa om och i förekommande fall utöka verksamheten för att möta de nya och snabbt växande behoven. Den snabba uppskalningen av stödet till Ukraina har samtidigt medfört interna utmaningar för Sida. Expansionen har ställt höga krav på anpassningsförmåga, intern samordning, och kapacitetsuppbyggnad i flera delar av organisationen. Det understryker vikten av flexibla arbetssätt och stärkt intern koordinering vid stora uppdrag och snabba insatsökningar.

5. Redovisning av långsiktiga effekter i Ukraina

I detta kapitel redovisas långsiktiga effekter av det svenska biståndet till Ukraina, i enlighet med de definitioner och metodöverväganden som beskrivs i kapitel 3.

Redovisningen av långsiktiga effekter av Sidas insatser i Ukraina sker i två steg:

- **Först** presenteras två övergripande effekter av strategisk betydelse, kopplade till Ukrainastrategins två huvudspår: stärkt motståndskraft och ökad reformkapacitet inför EU-medlemskap. Dessa två spår motsvarar Ukrainastrategins grundläggande syften och visar på hur Sverige genom Sida både har kunnat möta akuta behov och bidra till strukturell samhällsutveckling. Dessa effekter omfattar alla fem strategiområden och är en aggregering av de resultat som Sida långsiktigt bidragit till.
- **Därefter** följer exempel på konkreta resultat inom Ukrainastrategins fem strategiområden, där svenska insatser haft betydelse.

Syftet är att både synliggöra effekter av långsiktigt reformarbete och belysa hur stödet anpassats till ett snabbt föränderligt läge under krigstid.

5.1 Två övergripande långsiktiga effekter av det svenska Ukrainabiståndet - motståndskraft och reformkapacitet

5.1.1 Motståndskraft genom lokala strukturer och anpassningsförmåga

Ukrainas förmåga att stå emot och återhämta sig från den ryska fullskaliga invasionen har byggt på mer än militär kapacitet – civila strukturer har också varit avgörande. Svenskt reformsamarbete och humanitärt bistånd, via Sida, har bidragit till att stärka Ukrainas motståndskraft – att stå emot den ryska aggressionen, samt anpassa sig till och återhämta sig från krigets följder. Kritiskt stöd till utsatta områden och delar av samhällsapparaten har både lindrat omedelbart lidande och byggt upp institutionella, infrastrukturella och sociala kapaciteter, vilket väsentligt har ökat Ukrainas förmåga att stå emot och återhämta sig under pågående krigföring. Sidas stöd till ett livskraftigt civilsamhälle har spelat en avgörande roll i att leverera samhällstjänster, inte minst på lokal nivå.

Kommunalt självstyre och förmåga till grundläggande samhällstjänster

Ukraina fattade 2014 beslut om en decentraliseringsreform. Sida hade redan tidiga försök att stötta Ukraina i denna reform, men med beslutet från Ukraina tog Sida i samarbete med tyska Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) ansvar för en EU-delegering (ULEAD) där bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) var implementerande aktör.¹⁸ Arbetet fortsatte sedan utanför EU-delegeringen. Genom detta långsiktiga stöd har svenska insatser gjort det möjligt för både små och stora kommuner att mobilisera resurser,

¹⁸ Insatsnummer11352, EU-delegerat samarbete Ukraine Local Empowerment and Accountability Development Programme – ULEAD, Dokumentnummer, 15/001444-365

upprätthålla vatten-, avfalls- och värmetjänster, samt snabbt anpassa insatser till krigets skiftande krav. Detta reformstöd har visat sig vara avgörande för att stärka samhällets motståndskraft under krig, genom att kommuner kunnat organisera hjälpinsatser och skapa struktur på ett effektivt sätt.¹⁹

Motverkande av rysk hybridkrigföring och desinformation

Sveriges långvariga stöd till fri och oberoende media samt ett stärkt civilsamhälle har spelat en central roll i att motverka rysk desinformation och annan påverkansverksamhet. Partnerskap med internationella och lokala organisationer och medieaktörer har möjliggjort att oberoende journalistik och regionanpassad nyhetsförsörjning kunnat upprätthållas även under krigsförhållanden, samt att arbete med dokumentation av krigsbrott och ryska dolda tillgångar utförs för att stötta ansvarsutkrävande processer.²⁰

Minröjning och fysisk säkerhet

Utökat svenskt stöd till minröjningsinsatser (bland annat via Danska flyktingrådet) har möjliggjort kartläggning och röjning av hundratusentals kvadratmeter minerad mark, leverans av utrustning till Ukrainas Mine Action Centre samt information till tiotusentals civila om risker. Detta har frigjort mark för jordbruk och transporter, och minskat direkta döds- och skaderisker.²¹

Stöd nära frontlinjerna – humanitärt och långsiktigt

Det humanitära biståndet till Ukraina ökade dramatiskt under krigets första två år och riktades särskilt mot utsatta grupper i frontnära områden. Genom samarbeten med bland annat Internationella Rödakorskommittén (ICRC)²² och FN:s Humanitära fond (Humanitarian Fund)²³ nådde insatserna hundratusentals människor med vård, rent vatten, hygienartiklar och skyddsrum, vilket minskade omedelbart lidande och bidrog till lokal stabilitet. Även Partnership Fund for a

¹⁹ VoxUkraine, 2025, White Book of Reforms 2025, s. 16-17

²⁰ Insatsnummer 11749 OCCRP regionalt Östeuropa och Västra Balkan 2018 – 2022; 15914 OCCRP 2023-2028; Insatsnummer 11576 Internews regional Öst 2018 – 2022; Insatsnummer 10892 Fojo regional Östeuropa - Fri, oberoende, professionell media 2017 – 2022; Insatsnummer 13935 Transformation of Ukrainska Pravda; Insatsnummer 10431 Planering av stöd till Public Service media in Ukraine; Insatsnummer 10416 ISK granskning av Ukrainas Nationella Television (public broadcaster); Insatsnummer 10213 Kärnstöd till Ukrainska Pravda 2017-2019; Insatsnummer 55070088 Telekritika Improvement Project; Insatsnummer 13735 Organizational transformation of the national public broadcaster in Ukraine; Insatsnummer 14505. Support to the UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU) 2021-2023; 16719 DocudaysUA International Documentary Human Rights Festival; Insatsnummer 14089 Transparency International kärnstöd 2023-2025 (2026).

²¹ Insatsnummer 11605 DRC/MAG Global, Afghanistan och Irak minhanteringsinsats 2018-2023, Ukraina-komponent; Insatsnummer 15109, Partnership fund for a resilient Ukraine (PFRU) phase 1; Insatsnummer 16976, Partnership Fund for Resilient Ukraine Phase 2, 2025-2027; Insatsnummer 16701, Minhantering i Ukraina 2023-2026: Danska flyktingrådet (DRC); Insatsnummer 16865, MSB Projekt för Ukrainas resiliens: räddningstjänst och minhantering 2024-2027

²² Insatsnummer 14440 ICRC Appeals 2022-2025: Operations

²³ Insatsnummer 16112 OCHA CBPF 2023-2025

Resilient Ukraine (PFRU) med finansiering från Ukrainastrategin har varit betydande för att stödja aktiviteter för återuppbyggnad och reparation i frontnära områden.²⁴

Säkrad kritisk infrastruktur och energiförsörjning

Sedan 2022 har Sida anpassat biståndsportföljen till att omfatta akuta stödsatser till återuppbyggande energiinfrastruktur som återkommande förstörs i Rysslands attacker mot civila mål. Stöd inom energi är Ukrainas mest prioriterade behov, förutom militärt stöd, och är grundläggande för att upprätthålla samhällsfunktioner, företagande och befolkningens tillgång till el och värme. Insatserna har omfattat allt från reparationer av transformatorer och reservkraftslösningar till satsningar på decentraliserad, förnybar energi. Detta har inte bara bidragit till att säkra den akuta effektförsörjningen, utan också lagt grunden för en mer hållbar energiinfrastruktur.²⁵

Slutsats

Det svenska biståndet har bidragit till att bygga upp Ukrainas civila motståndskraft – både före och efter den fullskaliga invasionen 2022. Det långsiktiga stödet till lokala myndigheter, medier och civilsamhälle har lagt grunden för att samhällsfunktioner kunnat fortsätta verka trots krigets påfrestningar. Efter 2022 har Sidas stöd kraftigt utökats och lagts om för att möta nya akuta behov till följd av kriget – bland annat inom energiförsörjning, minröjning och humanitär hjälp – utan att förlora reformfokus. Mycket av detta är akuta åtgärder men det internationella stödet är avgörande för Ukrainas uthållighet och långsiktiga försvar. Denna kombination av långsiktighet och omställningsförmåga har varit avgörande för att biståndet kunnat bidra till ett civilt försvar som stärker Ukrainas samlade resiliens. Resultaten är svåra att kvantifiera fullt ut men exemplen ovan illustrerar omfattningen av stödet och hur olika aktörer samverkar.

Sida bedömer sammantaget att det svenska biståndet har bidragit till att stärka Ukrainas civila motståndskraft – både genom att hantera akuta behov och genom att bygga uthålliga strukturer som gör samhället bättre rustat för framtida kriser och utmaningar.

²⁴ Insatsnummer 15109 Partnership Fund for Resilient Ukraine (PFRU) 2022-2025

²⁵ Insatsnummer 16641 Energy Community's Ukraine Energy Support Fund; Insatsnummer 16344 World Bank URTF MDTF Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction, Reform; Insatsnummer 17210 Ukraine: Support to power, electricity and heat production, Energy Community; Insatsnummer 17098 Emergency Response to Urgent Energy Needs in Ukraine

5.1.2 Reformkapacitet och EU-närmande genom strategiskt partnerskap och lokalt stöd

Det svenska biståndet har under lång tid bidragit till Ukrainas reformarbete, där anpassningen till EU:s regelverk utgjort en central drivkraft redan före den fullskaliga invasionen. Sedan 2022 har detta arbete intensifierats, både som svar på Ukrainas kandidatstatus och på de ökade behoven av funktionella institutioner under krigstid.

Genom långvariga partnerskap med ukrainska myndigheter, ett aktivt civilsamhälle och andra givare har Sverige medverkat till att stärka både institutionell kapacitet och möjligheterna att genomföra reformer i praktiken. Myndighetssamarbeten har tillfört teknisk expertis, medan stöd till lokala aktörer och organisationer har bidragit till bredare delaktighet och demokratisk förankring av reformprocessen.

Sveriges stöd till reformer i Ukraina, inom områden såsom ansvarsutkrävande, transparens, fri och oberoende media samt decentralisering och jämställdhet utgör fortsatt en grundbult i reformsamarbetet. EU-närmande är ett centralt perspektiv som beaktas vid framtagande av nya insatser inom ramen för samtliga av strategins områden. Den befintliga portföljen bidrar till 15 kapitel i EU:s Acquis.²⁶

Strategiområden	EU Aquis kapitel
Uppbyggnad	Kapitel 14, 15, 16, 19, 23, 27, 28
Grön omställning och hållbar utveckling	Kapitel 10, 15, 27
Inkluderande ekonomisk utveckling, företagande och handel	Kapitel 5, 10, 12, 17, 19, 20
Säkerhet och stabilisering	Kapitel 10, 19, 22, 23, 24, 27
Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	Kapitel 10, 22, 23, 24, 26

Figur 2. Sidas bidrag till EU:s aquis

Decentralisering och lokalt självstyre

Sida har genom SKR sedan 2014 stöttat Ukrainas decentraliseringsreform, vilket lett till nya regelverk som gett kommuner större beslutsmandat. Kommuner har blivit bättre på att påverka beslut på central nivå genom att erfarenheter från bland

²⁶ Kapitel 5: Offentlig upphandling, Kapitel 10: Informationssamhället och medier, Kapitel 12: Livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor, Kapitel 14: Transportpolitik, Kapitel 15: Energi, Kapitel 16: Beskattning, Kapitel 17: Ekonomisk och monetär politik, Kapitel 19: Socialpolitik och sysselsättning, Kapitel 20: Näringslivs- och industripolitik, Kapitel 22: Regionalpolitik och samordning av strukturinstrument, Kapitel 23: Domstolsväsen och grundläggande rättigheter, Kapitel 24: Rättvisa, frihet och säkerhet, Kapitel 26: Utbildning och kultur, Kapitel 27: Miljö och klimatförändringar, Kapitel 28: Konsument- och hälsoskydd

annat frontnära kommuner systematiskt har lyfts till nationell nivå och det har bidragit till att statlig politik har anpassats till lokala behov.²⁷

Transparens, upphandling och anti-korruption

Genom stöd till Transparency International (TI) har Sida bidragit till att den nya myndigheten State Operator for Non-Lethal Acquisition (DOT) har inrättats under försvarsministeriet. Stödet har bland annat bestått av att utarbeta regelverk, interna styrdokument och att upprätta samarbete mellan myndigheten och svenska Försvarets materielverk.²⁸ TI har också bidragit med expertstöd till utvecklingen av *Asset Recovery and Management Agency* (ARMA), en myndighet som konfiskerar och förvaltar rysk egendom. Parlamentet i Ukraina stödde ett lagförslag som ökar transparensen och effektiviteten i ARMA:s arbete – vilket TIs expertstöd bidrog till. Sidas stöd till TI har även möjliggjort att det elektroniska upphandlingsverktyget *ETS Prozorro.Sale* (Prozorro) är tillgängligt för alla användare dygnet runt. Prozorro, i enlighet med Ukrainas Antikorrupsionsstrategi för 2021-2025, bidrar till statliga besparingar genom ökad insyn och därmed ökad konkurrens i upphandlingar.²⁹

Mänskliga rättigheter, jämställdhet och socialt skydd

Sidas stöd till kapacitetsutveckling av civilsamhället har möjliggjort att ukrainska civilsamhällesorganisationer har kunnat bidra med sin expertis, såsom jämställdhetsintegrering, rättighetsperspektivet mm, i Ukrainas reformprocess kopplad till EU-närmandet.³⁰ Därtill har samarbete med FN-organisationer bidragit till lagstiftning inom kvinnors och barns rättigheter gällande könsrelaterat våld och våld i nära relationer samt konfliktrelaterat sexuellt våld.³¹ Detta är ett pågående arbete för att adressera rekommendationer från EU.³² Därtill har Sidas stöd till aktörer som FN:s kontor för mänskliga rättigheter (OHCHR/HRMMU), också bidragit till att stärka den ukrainska regeringens kapacitet och genomförande av åtaganden gällande mänskliga rättigheter.³³

²⁷ Insatsnummer 12046, SALAR/SKR Support decentralization in Ukraine Phase II, 2019-2024 “Annual Report 2023 - Support to Local Self-Governments in Ukraine, s. 41-42.

Dokumentnummer UM/2018/17432/Kiev-32

²⁸ Insatsnummer 13736, Transparency International Ukraine. 2025, Project Report for Efficiency Public Management and Civic Oversight, s 4, 11-14, Dokumentnummer UM2020/28182/KIEV-44

²⁹ Insatsnummer 13736, Efficient Public Assets Management and Civic Oversight, Annual Narrative Report “Efficient Public Assets Management and Civic Oversight”, s. 2, 4, Dokumentnummer UM2020/28182/KIEV-31

³⁰ Insatsnummer , Nordic Consulting Group, Final Project Activity Report 2024, s. 4, UM2019/18884/KIEV-37

³¹ Insatsnummer 14790, UN Women 2024, 2023 Annual Report to the Government of Sweden, UN Women Project Transformative Approaches to Achieving Gender Equality in Ukraine, s. 5, Dokumentnummer UM2022/00556/KIEV-25

³² European Commission, SWD (2024) 699 final, Ukraine 2024 Report, s. 41

³³ För 2024: Insatsnummer 14790 UN Women, 15151 CSO support facility, 16720 Agency for Legislative Initiatives, 16719 och 13427 DocuDays, 14505 HRMMU, 14728 NDI, 16779 UNFPA Social Norm Change, 13734 UN Partnership for the Right of Persons with Disabilities, 12799 Front Line Defenders, 13425 HR promotion, 16992 ILO Child Care, 17300 Beredskapslyftet

Ekonomiska och finansiella reformer

Med svenskt stöd har ett nytt regelverk för kapitalmarknader, ny lagstiftning för privatisering av statligt ägda banker, en ny lag om kreditvärdering av banker och en ny lag om företagsinsolvens antagits.³⁴

Miljö- och klimatlagstiftning

Genom samarbete mellan Stockholm Environment Institute (SEI) och ukrainska myndigheter har ett modelleringsverktyg tagits fram och policyrådgivning getts i samband med att en nationell energi- och klimatplan antogs. Svenska Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket har bidragit med expertstöd inför ukrainska förhandlingar med EU-kommissionen om kemikalie- och avfallslagstiftning. SKR i samarbete med Avfall Sverige har inlett samarbete med fyra ukrainska regioner för kommunsamarbete gällande avfallshantering; donerat 430 sopkärl; samt dragit igång stöd till reformer inom avfallshantering på nationell nivå.³⁵

Handelsreformer

Genom expertstöd från Svenska institutet för standarder (SIS) och SWEDAC har Ukraina fortsatt att utveckla sitt system för marknadskontroll i linje med EU:s förväntningar. En milstolpe var utarbetandet av en ny lag om marknadskontroll, som tar upp EU:s rekommendationer från *Agreements on Conformity Assessments and Acceptance of Industrial Products* (ACAA) granskningsprocess. Den nya lagstiftningen är avgörande för genomförandet av EU:s förordning om marknadskontroll (EU) 2019/1020 inom Ukrainas rättsliga ram.³⁶ Ett utkast till lagförslag har överlämnats till och senare antagits av Ukrainas ministerkabinett. Lagen kommer att antas slutgiltigt i parlamentet. Studiebesök från Ukraina till Sverige underlättade kunskapsutbyte om EU:s bästa praxis och riskbaserad tillsyn. Samarbetet mellan myndigheterna har stärkts och diskussioner om att inrätta en central samordningsbyrå för marknadskontroll har inletts.

Slutsats

Det svenska biståndet till Ukraina genom Sida visar att strategiskt reformstöd har bidragit till både institutionell kapacitetsuppbyggnad och konkret lagstiftning. Genom långsiktiga partnerskap och samarbete med såväl civilsamhälle som myndigheter på olika nivåer har Sverige genom Sida kunnat bidra till Ukrainas anpassning till EU:s regelverk och främjat bredare demokratisk förankring av reformerna.

³⁴ Insatsnummer 11414, Financial Sector Recovery and Resilience 2017-2025, 17220 RWI Semi-Annual Progress Report, 31 december 2024, s. 12, Dokumentnummer UM2017/36230/KIEV-55

³⁵ Insatsnummer 16980, SKR/Avfall Sverige kommunal avfallshantering Ukraina, Project Update #1, 1 January 2025 – 31 May 2025, Dokumentnummer 24/000942-40

³⁶ Insatsnummer 16680, SWEDAC och Svenska institutet för standarder Förstärkning av Ukrainas kvalitetsinfrastruktur 2023-2027, Report 2024 Strengthening of Ukraine's Quality Infrastructure, s. 12-14, Dokumentnummer 25/000121-5

Insatserna har lett till mätbara framsteg inom reformområden som offentlig upphandling, rättssäkerhet, jämställdhet och miljölagstiftning. Genom att tillföra teknisk expertis och flexibelt finansiellt stöd har Sverige haft möjlighet att påverka reforminriktningen och skapa förutsättningar för fortsatt systemförändring.

Sida bedömer sammantaget att det svenska biståndet har bidragit till att stärka Ukrainas reformkapacitet och närmande till EU – både genom konkreta resultat och genom att bygga stabila strukturer för långsiktig förändring.

5.2 Exempel på resultat inom Ukrainastrategins strategiområden

Medan avsnitt 5.1 beskriver de övergripande effekter som svenskt bistånd har bidragit till, presenteras här exempel på konkreta resultat under Ukrainastrategins fem strategiområden. Resultaten omfattar både breda fonder, program och specifika insatser, och speglar hur Sverige arbetar multilateralt, bilateralt och genom civilsamhället. Några exempel hämtas från andra strategier, vilket anges i texten och tabellerna.

Urvalskriterier för resultat som redovisas

I enlighet med uppdragsbeskrivningen har Sida gjort ett urval av insatser och således omfattar inte resultatexemplen hela Sidas bidrag. Av de aktiva insatserna mellan 2022 och juni 2025 under Ukrainastrategin, omnämns nedan en tredjedel, vilket motsvarar 60 % av den totala avtalade summan. Därtill ges exempel från andra strategier där resultatet har haft betydelse för Ukraina.

De övergripande resultat och de samarbeten som redovisas i detta underlag är valda utifrån:

- att lyfta resultat som belyser historiken och djupet i det svenska stödet till Ukraina;
- att synliggöra olika partnerskap såsom med aktörer från multilaterala, internationella och nationella organisationer;
- att tydliggöra Sveriges roll i en bredare samlad insats;
- att illustrera hur olika aktörer och insatser kompletterar varandra, från multilaterala och regionala till lokala;
- att visa hur resultat från strategier utöver den bilaterala Ukrainastrategin bidragit till dess mål.

Med detta urval eftersträvas en balans av exempel som visar på olika samarbetsformer, syften och resultat som är representativa för svenskt bistånd i sin helhet och i Ukraina specifikt.

Det finns inte alltid en direkt proportionalitet mellan storleken på eller andelen av ett finansiellt bidrag och resultatens omfattning. I vissa fall kan ett relativt litet, strategiskt finansiellt bidrag ha haft stor katalytisk betydelse i en större förändring. I andra fall har Sidas bidrag varit en del i en bredare internationell samverkan eller samlad ansats. Insatserna i tabellerna identifieras som kärnstöd, projektstöd, programstöd, bilaterala fonder, multilaterala fonder och myndighetssamarbete.

För transparens redovisas i avsnittet nedan både totala projekt- eller programkostnader och Sidas andel av dessa. Eftersom finansieringsförhållandena kan förändras över tid, till exempel genom att nya givare tillkommer eller program omformas, så anges kostnadsfördelningen som den såg ut vid tidpunkten för Sidas beslut, om inte annat anges.

5.2.1 Uppbyggnad

Inom strategiområdet *Uppbyggnad*³⁷ finansierar Sida stora program för grundläggande samhällstjänster och infrastruktur där Ukraina ges möjligheten att bygga upp samhällsstrukturer bättre – grönare, rättvisare och EU-anpassat. Ukrainas omfattande behov inom *Uppbyggnad* kräver effektiva storskaliga program för att nå största möjliga del av befolkningen. Uppbyggnaden kräver därför ett gemensamt tag från alla givare, bred samordning och stora finansiella volymer. Samtidigt har den ukrainska staten knappa ekonomiska och personalresurser. Multilaterala organisationer kan hantera budgetstöd och stora programansatser, samt har mandat att föra dialog på regeringsnivå för planering och genomförande av långsiktiga reformer.

Sida har under 2023-2024 gjort volymmässigt större satsningar under detta område. Den ena gäller energisektorn, då denna är avgörande för att samhället överhuvudtaget ska fungera och då energisektorn utsatts för extrem förstörelse. Den andra gäller att stödja Ukrainas uppbyggnad brett genom Världsbankens givarfond då detta stöd når flertalet områden som är i behov av uppbyggnad efter den fullskaliga invasionen.

Gemensam kraft, gemensam riktning – svenskt stöd i global uppbyggnad av Ukraina

Världsbankens Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF)

Sida har sedan 2022 bidragit till URTF, som med sin bredd utgör kärnan av Sidas stöd inom strategiområdet *Uppbyggnad*. Sidas medel tillsammans med andra givare bidrar till storskaliga program för att bygga upp och vidareutveckla samhällsviktig och grundläggande infrastruktur och samhällstjänster. Sida är

³⁷ Att Sverige valt att kalla området uppbyggnad istället för det vedertagna begreppet *återuppbyggnad* (rekonstruktion) utgår ifrån Ukrainas vilja att bygga upp bättre, grönare och EU-anpassat.

med 1,14 miljarder kronor den femte största givaren av 17 till URTF,³⁸ som vid årsskiftet 2024/25 sammanlagt uppgick till 2 miljarder USD.

Resultat hittills (urval):

- 5,8 miljoner människor har fått utökade undersökningar av primärvården, 5 miljoner barn har fått barnvaccinationer, 1,5 miljoner personer har fått subventionerade läkemedel och 450 000 personer har fått tillgång till psykologisk vård. Därtill har över 4 000 vårdpersonal utbildats i vård av överlevare av könsrelaterat våld.³⁹
- 200 flakvagnar för godstransport på järnvägar har upphandlats och 18 modulära broar har konstruerats.⁴⁰
- 78 000 hushåll har genom reparationer och ekonomiskt stöd tillgång till adekvat boende.⁴¹
- 91 olika typer av transformatorer till det statliga elnätbolaget *Ukrenergo* har upphandlats.⁴²

Inom Ukrainastrategin finansierar Sida ytterligare 22 insatser som bidrar till strategiområdet *Uppbyggnad*.⁴³ Även insatser under andra strategier bidrar till detta område. Nedan följer ett urval av insatser och resultat.

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁴⁴	Resultatexempel
<i>Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027</i>		
Psychosocial Self-Help (GURT) (16217) 2022–2025	4,9 MSEK <i>Projektstöd</i>	Rehabiliterat 3 345 veteraner. 83 % rapporterar ökad social förmåga. Nationellt nätverk av 25 organisationer etablerat. ⁴⁵
Partnership Fund for a Resilient Ukraine (PFRU) (15109) 2022–2025	203 MSEK / 90 MGBP <i>Programbaserat stöd (Sida 2:e störste givaren av 8)</i>	577 snabba återhämtningsprojekt i 127 distrikt i åtta oblaster (regioner), varigenom fler än 2 miljoner invånare kunnat återfå tillgång till tjänster som hälso- och sjukvård, utbildning, el- och vattenförsörjning. ⁴⁶ En akut stödlinje för frågor kring bland annat registrering boende och förflyttningar

³⁸ Insatsnummer 16344, URTF Annual Report 2024, s.55. Dokumentnummer 22/001631-64

³⁹ Ibid., s.13

⁴⁰ Ibid., s.16

⁴¹ Ibid., s. 21

⁴² Ibid., s. 21

⁴³ En insats kan bidra till ett eller flera av strategins områden.

⁴⁴ Sidas bidrag till programmet / projektet är den totala summan i SEK som Sida har fattat beslut om och kan inkludera påfyllnad av medel vid ett eller flera tillfällen genom avtal och avtalsändringar. Den totala kostnaden är den summa som identifierats vid datum för Sidas beslut om insats, vid beslut om påfyllnad av fonder, eller senaste kommunikation till Sida genom årsrapport eller liknande dokumentation.

⁴⁵ Insatsnummer 16217, "Psychosocial Self-Assistance to Restore and Support Ukraine's Communities", Project Narrative Report, s. 6-7, Dokumentnummer UM2022/40598/KIEV-1

⁴⁶ Insatsnummer 15109, Partnership fund for a resilient Ukraine (PFRU) phase 1 – Programme completion report, 18 December 2024, s.12, Dokumentnummer UM2022/07248/KIEV-26

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁴⁴	Resultatexempel
		har använts av över 128 000 personer (majoriteten kvinnor/flyktingar). ⁴⁷
Support to power, electricity and heat production (Energy Community Secretariat) (16641) (17210) (16934) 2023-2028	1 600 MSEK ⁴⁸ / 945,9 MEUR <i>Multigivarfond (Sida 3:e största givaren av 29)</i>	Energiförsörjning har återställts i flera regioner. Sidas stöd är riktat till 16 av dessa. ⁴⁹ 635 inköpskontrakt har ingåtts sedan fondens etablering. Kritisk utrustning inkluderar gasturbiner, transformatorer, högspänningsställverk, mobila kraftvärmeenheter och solsystem för sjukhus. Majoriteten av leveranserna har koncentrerats till regioner som drabbats hårdast av kriget, inklusive Kharkiv och Mykolaiv. ⁵⁰ Finansiering av två SGT-800 gasturbiner tillverkade i Sverige av Siemens Energy AB. ⁵¹
Emergency Response to Urgent Energy Needs (UNDP) (17098) 2024-2025	345 MSEK / 99,2 MUSD <i>Programbaserat stöd (8 givare)⁵²</i>	Småskaliga energikraftsanläggningar för fjärrvärme, dricksvatten, vattenreningsverk, sjukhus och andra grundläggande kommunala tjänster har tillhandahållits. Sidas stöd har bidragit med generatorer, kraftvärmeenheter, transformatorer till energibolaget Ukrenergo i fyra regioner. ⁵³
<i>Strategi för Socialt hållbar utveckling 2018-2022, Strategi för Hälsa och SRHR 2025-2029</i>		
Frontline AIDS (15553) 2023–2025	108,8 MSEK / 72 MUSD. 2025: 11,2 MSEK till Ukraina <i>Kärnstöd; Sida största givaren (2023); global</i>	HIV-preventionen har stärkts. Bland annat har AI-baserad screening för hiv bidragit till att behandlingar har kunnat fortsätta trots kriget och förbättrat precisionen för att identifiera personer som är i riskzonen för odagnostiserad HIV. Metoden visar på 37% bättre resultat än med traditionell mänskligt hanterad modell. ⁵⁴

⁴⁷ ibid, s.13

⁴⁸ Totalt stöd till fonden från Sverige genom flera insatser. I denna summa ingår även de 80 miljoner SEK som är öronmärkta för Ray of Hope och som redovisas nedan under Grön Omställning och Hållbar Utveckling

⁴⁹ Insatsnummer 16641, Ukraine Energy Support Fund, UESF Monthly Report 2025-02, Dokumentnummer 23/000612-43

⁵⁰ Insatsnummer 16641, Energy Community's Ukraine Energy Support Fund, 2024 Annual Report, s. 2, Dokumentnummer 23/000612-43

⁵¹ Insatsnummer 17210, Ukraine: Support to power, electricity and heat production, Energy Community, s. 1, Dokumentnummer 24/001269-44

⁵² 17098 är en del av UNDP's Green Energy Recovery Programme

⁵³ Insatsnummer 17098, Emergency Response to Urgent Energy Needs, UNDP Annual Report, s. 5-9, Dokumentnummer 24/000841-15

⁵⁴ Insatsnummer 15553, Frontline AIDS 2023 Annual Report, s. 46, Dokumentnummer 22/001052-74

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁴⁴	Resultatexempel
<i>Strategi för Humanitärt bistånd 2021-2025</i>		
ICRC Appeals 2022–2025: Operations (14440) 2022–2025	225 MSEK ICRC:s totala appell 2024: CHF 258.3 miljoner <i>Multigivarfond (Sida 16:e störste givaren)</i>	Tillgång till vård i frontnära och konfliktpåverkade områden har säkerställts genom: – 51 hälsocenter där över 520 000 vårdkonsultationer och vaccinationer har genomförts⁵⁵ – 77 sjukhus som erhållit donationer (läkemedel, förbrukningsmaterial)⁵⁶ – 73 sjukhus nära frontlinjen; dit ICRC skickade egen personal till 21 av dessa för att höja kapaciteten och ge tekniskt stöd.⁵⁷ – att 4,9 miljoner människor (varav 49 % kvinnor och 17 % barn) fick tillgång till vatten och hygienprodukter.⁵⁸ – att säkerställa tillgången till säkert blod vid fyra blodbanker.⁵⁹ Speciellt fokus har getts till utsatta grupper, såsom kvinnor, barn, personer med kroniska hälsotillstånd och internflyktingar.

Genom att samarbeta via fonder och större samarbeten har Sida kunnat bidra till omfattande återuppbyggnadsinsatser som annars hade varit svåra att genomföra bilateralt. Stödet har lett till förbättrad tillgång till vård, energi, transporter och boende för miljontals människor i Ukraina – samtidigt som det stärker statens kapacitet att hantera kris och återhämtning. Etablerandet av multilaterala fondlösningar som exempelvis URTF vid Världsbanken och Ukraine Energy Support Fund (UESF) vid Energy Community, har underlättat samordning mellan givare och minskat den administrativa bördan för ukrainska myndigheter och möjliggjort en snabbare respons i en svår kontext. Genom aktiv medverkan i uppföljning har Sida också säkerställt att svenska prioriteringar som exempelvis jämställdhetsintegrering och fokus på energisektorn inkluderas. Detta visar hur långsiktiga reformmål och akuta behov kan förenas i en strategisk, samordnad och kostnadseffektiv modell för återuppbyggnad.

Humanitärt samarbete är en central del i Ukrainas uppbyggnad då det kompletterar reformsamarbetet. Humanitära organisationer möter aktivt upp akuta behov i frontnära och konfliktpåverkade områden som är svårare att nå genom samarbeten inom reformsamarbetet.

⁵⁵ Insatsnummer 14440, International Committee of the Red Cross (ICRC), Annual Report 2023 , s. 373-374, Dokumentnummer 20/001162-189

⁵⁶ Ibid., s. 373-374

⁵⁷ Ibid., s. 378

⁵⁸ Ibid., s. 380

⁵⁹ Ibid., s. 378

5.2.2 Grön omställning och hållbar utveckling

Inom strategiområdet *Grön omställning och hållbar utveckling* eftersträvar Sida en bred ansats i reformarbetet, genom att bidra till insatser både på nationell och kommunal nivå för att stärka förutsättningarna för hållbar uppbyggnad och vidareutveckling, minska miljö- och klimatpåverkan, samt förbättra energieffektivitet. Detta medför en portfölj med stora stöd till infrastrukturprojekt som kombineras med strategiska mindre samarbeten med aktörer som exempelvis bevakar beslutsfattare för att säkerställa att insatserna ger största möjliga utväxling för alla medborgare. Sedan 2023 har samarbetet med svenska myndigheter ökat och därigenom tillvaratas det mervärde som Sverige har i form av expertis och erfarenhet inom framtagandet av lagar och reformer för kapitel 27 (Miljö och klimatförändringar) inom processen för EU-närmandet (se även avsnitt 5.4). Därtill har Sida även svarat upp mot specifika förfrågningar från Ukraina om svensk expertis, exempelvis inom arbetet med avfallshantering.

Genom långsiktiga samarbeten med internationella finansieringsinstitutioner stödjer Sida en grön omställning på kommunal nivå i Ukraina. Detta sker både genom separata avtal mellan Sida och genomförande bank (bilaterala fonder), och regionala finansieringsplattformar där Sida är en av flera givare (multilaterala regionala fonder). De bilaterala fonderna stärker kvalitet i förberedande och genomförande faser genom att finansiera exempelvis förstudier och tekniskt stöd, och därmed kompletteras en regional fond som möjliggör hållbara finansieringslösningar för omfattande investeringar i Ukrainas kommunala infrastruktur.

Svenska kompletterande stöd som lyfter miljöinvesteringar i kommunal infrastruktur

Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership (E5P) & Sida-EBRD Ukraine Energy Efficiency and Environment Consultant Cooperation Fund (SWUK)

Sida stödjer, via den regionala multigivarfonden E5P, ukrainska kommuner som därigenom får tillgång till fördelaktig finansiering (lån från utvecklingsbanker i kombination med bidrag från E5P) för investeringar i förbättrad kommunal infrastruktur såsom energieffektiva byggnader, modernisering av fjärrvärmenät, moderna avfallssystem, förbättrade vatten- och avloppssystem samt hållbara transportlösningar. Investeringarna bidrar till förbättrad kommunal service, minskade utsläpp och ökad energisäkerhet. E5P, som administreras av Europeiska Utvecklingsbanken (EBRD), omfattar bidrag om totalt 462 miljoner EUR från 24 partnerländer och EU,⁶⁰ där Sverige är den största givaren med

⁶⁰www.e5p.eu/about (senast besökt 2025-08-08)

1,241 miljarder kronor (2013-2029).⁶¹ Ukraina-fönstret inom E5P har sammanlagt stöd på närmare 230 miljoner EUR från 17 länder och EU. Sverige är där den näst största givaren efter EU.⁶²

Sida kompletterar stöd till E5P med etablerande av bilaterala fonder vid utvecklingsfinansiärerna EBRD, NEFCO och EIB, som möjliggör för dessa att handla upp expertis för förstudier och genomförandestöd för projekten. Fonden SWUK, som etablerats vid EBRD, är ett exempel på en sådan fond⁶³ SWUK-fonden är helt finansierad av Sida med 291 miljoner kronor avtalade för åren 2009-2029.⁶⁴

E5P har godkänt investeringsbidrag till 29 projekt i Ukraina, varav 12 har färdigställts⁶⁵. SWUK hade 2024 finansierat konsultstöd till tio pågående projekt i sju olika kommuner samt ett projekt på nationell nivå.⁶⁶

Resultatexempel

Under 2023 och 2024 färdigställdes projekt för förbättring av fjärrvärmenäten i Lviv och Lutsk efter tio års arbete. Detta har medfört:

- moderniserade fjärrvärmenät med förbättrad värmeservice för 200 000 personer
- utsläppen av koldioxid beräknas att komma reduceras med över 80 000 ton per år tack vare minskad el- och gasförbrukning.⁶⁷

Sidas bidrag till fjärrvärmeprojektet i Lviv bestod av stöd till konsultuppdrag via SWUK på 1,32 miljoner kronor och del av multi-givarbidraget från E5P för investeringarna på 10 miljoner EUR⁶⁸. För projektet i Lutsk var bidraget en kombination av konsultstöd på 1,12 miljoner kronor från SWUK, del av investeringsbidraget från E5P på 4,4 miljoner EUR och lån från *Clean Technology Fund* (CTF) på 3 miljoner EUR.⁶⁹

⁶¹ Insatsnummer 55030134, E5P Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership – Regional, E5P Financial and status report Ukraine 2024, s. 3, Dokumentnummer 13/001237-543

⁶² Insatsnummer 55030134, E5P Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership – Regional, E5P Financial and status report Ukraine 2024, s. 5, Dokumentnummer 13/001237-545

⁶³ Insatsnummer 53060018, EBRD - SWUK Annual Report 2024, s. 6, Dokumentnummer UF2011/70903/KIEV-125

⁶⁴ Insatsnummer 53060018 SWUK 1 (2009-2025): 216 miljoner SEK; Insatsnummer 14389 SWUK 2 (2020-2029): 75 miljoner SEK

⁶⁵ Insatsnummer 55030134, E5P Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership – Regional, E5P Financial and status report Ukraine 2024, s. 6-9, Dokumentnummer 13/001237-545, Korrespondens 13/001237-565

⁶⁶ Insatsnummer 53060018, EBRD - SWUK Annual Report 2023, s. 7, 23-24, Dokumentnummer UF2011/70903/KIEV-122

⁶⁷ Insatsnummer 55030134, E5P Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership – Regional, E5P Financial and status report Ukraine, s. 10-11, Dokumentnummer 13/001237-545

⁶⁸ Insatsnummer 53060018, EBRD - SWUK Annual Report 2023, s. 7, 15, Dokumentnummer UF2011/70903/KIEV-122

⁶⁹ Insatsnummer 53060018, EBRD - SWUK Annual Report 2024, s. 7, 16 Dokumentnummer UF2011/70903/KIEV-125

EBRD avslag ett större infrastrukturprojekt för finansiering genom E5P efter att en SWUK-finansierad genomförbarhetsstudie visade på brister i dokumentation och kommunens vilja att omhänderta rekommendationer för att möta miljökraven för vidare samarbete.

Investeringsprojekt i kommunal infrastruktur tar regelmässigt mer än fem år att genomföra från förstudie till färdig investering. De resultat som nu realiserats härrör i huvudsak från avtal ingångna och utbetalningar genomförda innan den fullskaliga invasionen inleddes.

Inom Ukrainastrategin finansierar Sida ytterligare 25 insatser som bidrar till strategiområdet *Grön omställning och hållbar utveckling*⁷⁰. Även insatser under andra strategier bidrar till detta område. Nedan följer ett urval av insatser och resultat.

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁷¹	Resultatexempel
<i>Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027</i>		
Environmental Policy and Advocacy Initiative (International Renaissance Foundation) (12686) 2018-2024	35 MSEK <i>Projektstöd</i>	40 miljöorganisationer har stärkt sin kapacitet och deltagit i utformningen av ett tiotal lagstiftningsförslag. ⁷²
Ukraine Energy Support Fund (Energy Community Secretariat) (16641) 2023-2027	80 MSEK öronmärkta till "Ray of Hope" / 20 MEUR till Ray of Hope ⁷³ <i>Multigivarfond (Sverige 3:e största givaren av 29)</i>	Två sjukhus och en larmcentral säkrar nu sin tillgång till elektricitet genom solpaneler. Sju ytterligare platser har pågående installationer. 100 sjukhus har identifierats för installation av dessa paneler. ⁷⁴
Swedish Chemicals Agency: Preventive chemicals control Ukraine (16983) 2024-2027	16,4 MSEK <i>Myndighetssamarbete</i>	Ökad kvalitet i processen för EU-anpassad lagstiftning rörande Kapitel 27 avseende miljö och klimatförändringar. Kemikalieinspektionen stödjer inom kemikalielagstiftning ⁷⁵ och Naturvårdsverket övergripandet inom

⁷⁰ En insats kan bidra till ett eller flera av strategins områden.

⁷¹ Sidas bidrag till programmet / projektet är den totala summan i SEK som Sida har fattat beslut om och kan inkludera påfyllnad av medel vid ett eller flera tillfällen genom avtal och avtalsändringar. Den totala kostnaden är den summa som identifierats vid datum för Sidas beslut om insats, vid beslut om påfyllnad av fonder, eller senaste kommunikation till Sida genom årsrapport eller liknande dokumentation.

⁷² Insatsnummer 12686, Environmental Policy and Advocacy Initiative for Ukraine, Final Narrative Report, Dokumentnummer UM2018/38739/KIEV-45

⁷³ Bägge beloppen ingår i totalen för bidraget till fonden som redovisas ovan inom "Uppbyggnad".

⁷⁴ Insatsnummer 16641, Energy Community's Ukraine Energy Support Fund, 2024 Annual Report, s. 30, Dokumentnummer 23/000612-43

⁷⁵ Insatsnummer 16983, Kemikalieinspektionen, 2025, Verksamhetsrapport för Sidas insats nr. 16983, avseende perioden 2024-09-15 till 2024-12-31, s. 2, 4, Dokumentnummer 24/000932-22

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁷¹	Resultatexempel
Swedish Environmental Protection Agency Ukraine EU accession on environment and waste management (16548) 2023-2024	45,9 MSEK <i>Myndighetssamarbete</i>	Kapitel 27 med ett särskilt fokus på avfallshantering ⁷⁶ .
Waste Management for Ukraine WM4U (SKR) (16980) 2024-2028	160 MSEK <i>Myndighetssamarbete</i>	Fokus på fyra kluster av ukrainska kommuner som i samarbeten med svenska kommuner förbättrar avfallshanteringen i Ukraina i linje med EU:s direktiv och regler. Samarbetet underlättar för donationer av utrustning från Sverige; under 2025 har 430 sopkärl levererats till två kommuner i Ukraina. ⁷⁷
<i>Strategi för Reformsamarbete med Östeuropa 2021-2027</i>		
Green Agenda - Regional Eastern Europe (Stockholm Environmental Institute) (16021) 2022-2026	63,7 MSEK <i>Regionalt projektstöd till Armenien, Moldavien, Ukraina</i>	Bidragit till en nationell energi- och klimatplan enligt EU-standard och utvecklat ett modelleringsverktyg för beräkning av kostnader och klimatnytta av olika policyval. ⁷⁸

Sidas arbete för grön omställning i Ukraina har bidragit till konkreta förbättringar i människors vardag, samtidigt som det har stärkt Ukrainas förmåga att uppfylla EU:s miljökrav. Investeringar i fjärrvärme och energisystem har lett till minskade utsläpp och tryggare tillgång till energi för hundratusentals invånare. Parallellt har insatser med svenska myndigheter och civilsamhällesaktörer ökat det institutionella reformdrivet och lagt grunden för långsiktigt hållbara miljöbeslut. Kombinationen av stora infrastruktursatsningar och strategiska stöd till lagstiftningsprocesser, expertutbyte och lokal mobilisering visar på värdet av ett integrerat, långsiktigt och reforminriktat bistånd. Sverige har därmed inte bara bidragit till att finansiera grön omställning, utan också till att förankra den i lokala strukturer och driva den framåt i EU-anpassningen.

5.2.3 Inkluderande ekonomisk utveckling, företagande och handel

Sida har genom en rad insatser bidragit till att förbättra Ukrainas investeringsklimat genom att stärka finansiella regler, stötta en mer inkluderande arbetsmarknad och anständiga arbetsförhållanden, främja grön infrastruktur och omställning, samt bygga upp institutionell kapacitet. Detta öppnar för möjlig långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt och EU-närmande. Sida deltar även i fora

⁷⁶ Insatsnummer 16979, Naturvårdsverket, 2025, Annual report Institutional cooperation on EU-accession in the environment and waste sector 2024-2027, avseende perioden september-december 2024, s. 2-4, dokumentnummer 24/001172-14

⁷⁷ Insatsnummer 16980, SKR/Avfall Sverige kommunal avfallshantering Ukraina, Project Update #1, 1 January 2025 – 31 May 2025, Dokumentnummer 24/000942-40

⁷⁸ Insatsnummer 16021, Green Agenda, SEI. Project "Green Agenda for Armenia, Georgia, Moldova and Ukraine", First Year of Implementation Progress Report, 2024, s. 4-12, Dokumentnummer 22/001405-31

som Team Sweden; har samrådsförfarande till Exportkreditnämnden gällande exportkreditgarantier för Ukraina; samt har informationsutbyte med Business Sweden för att synliggöra möjligheter för svenska företag (bland annat i upphandlingsprocesser under insatser under *Uppbyggnad*).

Tillväxt med dubbla vinster – ekonomisk utveckling för Ukraina och nya möjligheter för Sverige

Ukrainas Centralbank

Även insatser från globala strategier har bäring på landnivå, som till exempel ett samarbete mellan Sveriges Riksbank och Ukrainas Centralbank (NBU).⁷⁹ Detta myndighetssamarbete omfattade bland annat gemensamma forskningsprojekt och erfarenhetsutbyten med fokus på betalningsinfrastruktur under krigstid, och resulterade i:

- att Riksbanken delat sina erfarenheter från en pilotstudie om e-kronan och att Swedfund stöttar NBU kring möjligheter att utveckla en teknisk lösning för en e-hryvnia.
- en oväntad positiv effekt för Sverige, då Riksbanken kunnat sprida NBU:s och Ukrainas erfarenheter till bland annat Sveriges Försvarsmakt och finansiella sektorns privat-offentliga samverkan. Indirekt har samarbetet även bidragit till Sveriges totalförsvar.⁸⁰

Inom Ukrainastrategin finansierar Sida 16 insatser som bidrar till strategiområdet *Inkluderande ekonomisk utveckling, företagande och handel*⁸¹. Även insatser under andra strategier bidrar till detta område. Nedan följer ett urval av insatser och resultat.

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁸²	Resultatexempel
<i>Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027</i>		
Financial Sector Recovery and Resilience (Världsbanken) (11414) 2017-2025	63,7 MSEK <i>Projektstöd</i>	Nytt regelverk för kapitalmarknader, ny lagstiftning för privatisering av statligt ägda banker, en ny lag om kreditvärdering av banker och en ny lag om företagsinsolvens togs fram under 2024. ⁸³

⁷⁹ Den totala summan för insatsen var 14 miljoner SEK där information om allokering per land är begränsad.

⁸⁰ Insatsnummer 12383, Sveriges Riksbank, Riksbankens tekniska assistans 2023 - verksamhets- och finansiell rapport till Sida, s. 5, Dokumentnummer 19/000368-31

⁸¹ En insats kan bidra till ett eller flera av strategins områden.

⁸² Sidas bidrag till programmet / projektet är den totala summan i SEK som Sida har fattat beslut om och kan inkludera påfyllnad av medel vid ett eller flera tillfällen genom avtal och avtalsändringar. Den totala kostnaden är den summa som identifierats vid datum för Sidas beslut om insats, vid beslut om påfyllnad av fonder, eller senaste kommunikation till Sida genom årsrapport eller liknande dokumentation.

⁸³ Insatsnummer 11414, Financial Sector Recovery and Resilience 2017-2025 Semi-Annual Progress Report, 31 december 2024, s. 12, Dokumentnummer UM2017/36230/KIEV-55

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁸²	Resultatexempel
Efficient Public Assets Management and Civic Oversight (Transparency International) (13736) 2021-2025	13,5 MSEK <i>Projektstöd</i>	Det elektroniska upphandlingsverktyget Prozorro är tillgängligt för alla användare dygnet runt och bidrar till besparingar genom ökad insyn och ökad konkurrens. ⁸⁴ En ny myndighet vid namn ”State Operator for Non-Lethal Acquisition” (DOT) har inrättats under försvarsministeriet med nya regelverk och interna styrdokument. ⁸⁵ - Samarbete etablerat mellan Svenska Försvarets materielverk och DOT - DOT tecknade 155 kontrakt under första kvartalet 2024 med besparingar på upp till 75 miljoner USD jämfört med innan myndigheten inledde sin verksamhet. ⁸⁶
Institutional Enhancement of Transparency International Ukraine (16718) 2024-2027	22 MSEK <i>Projektstöd</i>	Nytt lagförslag ⁸⁷ som ökar transparensen och effektiviteten i arbetet hos myndigheten <i>Asset Recovery and Management Agency</i> (ARMA) med att konfiskera och förvalta rysk egendom har lagts fram. ⁸⁸
International Trade Center (ITC) Agribusiness SMEs⁸⁹ (14656) 2021-2025	20 MSEK <i>Projektstöd</i>	Mikro-, små- och medelstora företags (SMEs) deltagande i internationella mässor har lett till att företag samt branschorganisationer inom sektorer som frukt och grönsaker har stärkts genom att kunna säkra kontrakt, attrahera köpare, generera inkomster samt upprätthålla sysselsättning. ⁹⁰
Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform (URTF) (Världsbanken) (16344) - <i>Projekt Ukraine Agriculture Recovery Inclusive Support Emergency (ARISE)</i> 2022-2034	URTF: Sida 1,14 miljarder SEK ⁹¹ ARISE är del av URTF, med behov på 700 MUSD och 595	- Mer än 2,6 miljarder USD i privat kapital har mobiliserats. - Ca 10 000 kommersiella lantbrukare har förbättrad tillgång till förmånliga krediter och kan därmed fortsätta sin jordbruksproduktion. - Produktionen av spannmål och oljeväxtfrön har ökat från 73 till 79 miljoner ton under 2023 jämfört med året innan, trots att odlingsarealen minskat med 10 %. Detta bidrog i sin tur

⁸⁴ Insatsnummer 13736, Efficient Public Assets Management and Civic Oversight, Final Narrative Report “Efficient Public Assets Management and Civic Oversight”, s. 4 Dokumentnummer UM2020/28182/KIEV-44

⁸⁵ Insatsnummer 13736, Efficient Public Assets Management and Civic Oversight. 2025 Narrative Report for the fourth year of implementation, s 4, 11-14, Dokumentnummer UM2020/28182/KIEV-36

⁸⁶ Insatsnummer 13736, Efficient Public Assets Management and Civic Oversight, 2024 Narrative Report for the third year of implementation, s. 4, Dokumentnummer 25/000336-31

⁸⁷ Insatsnummer 16718, Institutional Enhancement of Transparency International Ukraine - 2027 Draft Law 12374-d on ARMA Reform Enacted, UM2023/33149/KIEV-9

⁸⁸ Insatsnummer 16718, 2025 Narrative Report for the 4th year of project implementation, s.10, UM2023/33149/KIEV-12

⁸⁹ International Trade Centre – multilateral organisation med dubbelt mandat under [World Trade Organization](#) (WTO) och the [United Nations Conference on Trade and Development](#) (UNCTAD).

⁹⁰ Insatsnummer 14656, International Trade Center Agribusiness SMEs Phase 2 2021-2025, s. 2, Dokumentnummer UM2021/01403/KIEV-38

⁹¹ Se kapitel 5.2.1

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁸²	Resultatexempel
	USD i säkrade medel. ⁹² <i>Multigivarfond (Sida 5:e största av 17 givare, 2 miljarder USD)</i>	till lägre priser för konsumenter, lokalt och globalt. ⁹³
Social norms change and gender stereotypes elimination (UNFPA) (13934) 2020-2024	28 MSEK <i>Projektstöd</i>	- Skolböcker möter nu anti-diskrimineringsstandards. - Pedagoger har ökad kunskap om jämställdhet och inkludering. - Flickor har ökad tillgång till undervisning och andra aktiviteter inom vetenskap, teknologi, teknik och matematik (STEM).⁹⁴ - I en undersökning 2023 noteras att 2 % av männen uttryckte att omsorg om barnen enbart var kvinnans ansvar - ner från 18 % i 2020.

Sidas finansiering stöttar reformer inom den finansiella sektorn för ökad transparens och inom miljöområdet. Detta tillsammans med gröna investeringsmöjligheter samt institutionella kapacitetsstärkande initiativ utgör en grund för bättre förutsättningar för privatsektorn i Ukraina. För svenska företag kan detta bidra till intresset att utforska Ukraina som en potentiell marknad.

Samtidigt har Sida identifierat ett antal utmaningar för reformsamarbetet inom detta område, vilket blev tydligt redan före 2022. Ett exempel är ett arbete med det ukrainska skatteverket, som fick avslutas i förtid i samband med den fullskaliga invasionen. Samarbetet haltade redan under pandemin delvis på grund av bristande kapacitet hos Ukrainas skatteverk att jobba med reformer och när den svenska motparten på grund av säkerhetsrisker kopplade till kriget inte kunde vara kvar i landet beslutades att insatsen skulle avslutas.⁹⁵ Sida avslutade ett samarbete med EU 2021⁹⁶ gällande ett EU-delegerat stöd om offentlig finansiell förvaltning, på grund av bristande förutsättningar som hade orsakats av störningar från Covid och problem med upphandlingar. Förutsättningar bedöms dock återigen vara på plats och Sida är i dialog om att återuppta arbetet med reformer inom ramen för offentlig finansiell förvaltning.

Vidare påverkar de riktade ryska attackerna mot energiinfrastrukturen och strömavbrotten ekonomin i stor utsträckning. Energistödet är därför centralt, inte

⁹² 365 MUSD från URTF och 230 miljoner USD i lån från Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD)

⁹³ Insatsnummer 16344, URTF Annual Report 2022-2023, s. 37, Dokumentnummer 22/001631-39

⁹⁴ Insatsnummer 13934, UNFPA Ukraine: social norms change and gender stereotypes elimination 2020-2024, Progress Report 2020-2023, s. 8-11, Dokumentnummer UM2020/11813/KIEV-22

⁹⁵ Sidas tjänsteanteckning 2025-03-25, Dokumentnummer 24/001450-5

⁹⁶ Insatsnummer 11372 EU4PFM Ukraine 2019-2024

bara inom strategiområdena Uppbyggnad och Säkerhet och stabilisering, utan även inkluderande inom Ekonomisk utveckling.

Även bristen på kvalificerad arbetskraft, som har vuxit i och med fullskaliga invasionen, utgör en stor utmaning för Ukraina. Riktade satsningar som introducerar fler grupper på arbetsmarknaden, inte minst kvinnor, genom omskolning och vidareutbildning, samt initiativ för bättre arbetsmiljö och förutsättningar för anställning är viktiga för arbetstagare, företag och ekonomin i sin helhet. Sida är i dialog med svenska aktörer om hur de kan bidra till att möta dessa utmaningar, och ett arbete med att ta fram fler innovativa insatser är pågående för att komplettera de nya partnerskap som Sida initierat under 2024 och 2025.

5.2.4 Säkerhet och stabilisering

Den fullskaliga invasionen har kraftigt ökat behovet av insatser för att skydda civilbefolkningen och då särskilt i frontnära och befriade områden. Lokala myndigheter har fungerat som ett nav för mobilisering av resurser; mottagande av internflyktingar; återintegrering av veteraner; samt tillhandahållande av grundläggande samhällstjänster. Sidas stöd har bland annat bidragit till att förbättra den fysiska säkerheten och öka tillgången till administrativt och psykosocialt stöd med särskilt fokus på veteraner och deras familjer. En stor del av stödet inom detta område har gått till frontnära områden och det humanitära biståndet har stått för en central del av detta.

Flexibelt stöd för säker mark – Sida ökade stödet för minröjning

Danska flyktingrådet (DRC)

Ett av de största hoten mot civilbefolkningen och ekonomin är det omfattande problemet med landminor. Dessa utgör inte enbart en fara för människors liv och hälsa utan är även ett hot för jordbruk, transporter och infrastruktur. Sida började finansiera minröjning i Ukraina 2018, då i Luhansregionen. För att svara upp mot det ökade behovet valde Sida att bland annat utöka det pågående stödet till Danska flyktingrådet (DRC) i form av ytterligare 146 miljoner kronor och utökad geografisk täckning. Stödet till DRC är ett 100 % Sidafinansierat projekt, men organisationen har omfattande stöd från andra givare för andra projekt för minröjning och humanitära insatser i Ukraina.

Resultat hittills (i urval):

Genom Sidas finansiering sedan 2018 har personal och myndigheter stärkt kapacitet och erfarenheter som nu har kommit till användning i fler delar av landet; delar av DRC:s verksamhet genomförs av personer som själva är internflyktingar. Med Sidas finansiering har DRC:s minröjning uppnått:

- över 132 600 m² minerad mark har röjts från minor.

- 151 minerade områden har kartlagts vilket möjliggör prioritering och effektivisering av arbetet i drabbade områden.
- Ukrainas *Mine Action Centre*, som samordnar minröjningen i landet, har försetts med utrustning för minröjning, såsom metalldetektorer.
- drygt 22 800 personer har utbildats om riskerna med minor.⁹⁷

Inom Ukrainastrategin finansierar Sida ytterligare 22 insatser som bidrar till strategiområdet *Säkerhet och stabilisering*⁹⁸. Även insatser under andra strategier bidrar till detta område. Nedan följer ett urval av insatser och resultat.

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁹⁹	Resultatexempel
<i>Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027</i>		
Partnership Fund for a Resilient Ukraine (PFRU) (15109) 2022–2025	203 MSEK / 90 MGBP <i>Programbaserat stöd (Sida 2:e störste givaren av 8)</i>	Den ukrainska myndigheten State Emergency Service har stärkt sitt arbete med krisrespons, psykosocialt bemötande och att leverera skyddsutrustning. - mer än två miljoner personer i frontnära områden fick tillgång till hälso-och sjukvård, utbildning, el-och/eller vattenförsörjning. - 108 offentliga byggnader restaurerades - 52 skyddsrum inrättades - fordon för serviceleverans och utrustning för att röja upp förstörda byggnader upphandlades. - 105 samhällen fick materiellt stöd som bränslekuponger, fordon.¹⁰⁰ - Över 300 personer som arbetar som utryckningspersonal har utbildats i att ge psykosocialt stöd.¹⁰¹ - Totalt 24,9 miljoner människor har nåtts av en kampanj för att avstigmatisera psykisk ohälsa bland män.¹⁰²
Digital, Inclusive and Accessible (DIA) Service Provision (UNDP)	2020-2023: 40 MSEK 2023-2027: 79,5 MSEK	Introduktionen av ett Veteran-ID inom den digitala plattformen och appen <i>Diia</i>

⁹⁷ Insatsnummer 16701, Danish Refugee Council Integrated Humanitarian Mine Action to support early recovery in Ukraine 2023–2026, Annual Workplan 2025, s. 4–6, Dokumentnummer 23/000983-32; Insatsnummer 11605 Danish Refugee Council (DRC) and Mines Advisory Group (MAG), Global Humanitarian Mine Action and Small Arms Light Weapons Programme, Country Annual Reports 2022-2023, s. 3 och s. 187- 190, Dokumentnummer 17/001198-348

⁹⁸ En insats kan bidra till ett eller flera av strategins områden.

⁹⁹ Sidas bidrag till programmet / projektet är den totala summan i SEK som Sida har fattat beslut om och kan inkludera påfyllnad av medel vid ett eller flera tillfällen genom avtal och avtalsändringar. Den totala kostnaden är den summa som identifierats vid datum för Sidas beslut om insats, vid beslut om påfyllnad av fonder, eller senaste kommunikation till Sida genom årsrapport eller liknande dokumentation.

¹⁰⁰ Insatsnummer 15109, Partnership fund for a resilient Ukraine (PFRU) phase 1 – Programme completion report, 18 December 2024, s.12, Dokumentnummer UM2022/07248/KIEV-26

¹⁰¹ Ibid., s. 12

¹⁰² Ibid., s. 3, 12

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ⁹⁹	Resultatexempel
(13931) 2020-2023 (16589) 2023-2027	<i>Projektstöd</i>	(Держава і Я ¹⁰³) medför att veteraner, personer med krigsrelaterade funktionshinder och familjemedlemmar till avlidna veteraner enkelt kan ansöka om statligt stöd. Denna funktion togs i anspråk av drygt 360 000 personer under 2024. ¹⁰⁴
<i>Strategin för Humanitärt bistånd 2021-2025</i>		
Save the Children Sweden HUM (14409) 2021-2025	Sidas bidrag till Save the Childrens Ukraine Humanitarian Plan 2022-juni 2025: 141,5 MSEK Save the Children Ukraine, utfall 2023: 120 MUSD (Sidas andel ca 4%) <i>Programbaserat stöd</i>	- 1,4 miljoner människor har tagit del av humanitära stödinsatser, varav drygt 400 000 barn.¹⁰⁵ - Drygt 150 000 människor har fått hygienartiklar och drygt 750 000 människor fick vattenleveranser. Kommunala aktörer, såsom vattenbolag har reparerat och förbättrat infrastrukturen för vatten.¹⁰⁶
OCHA Country Based Pooled Funds (CBPF) (16112) (2023-2025)	Sidas bidrag till Ukraina Humanitarian Fund (UHF) 2023-juni 2025: 89 MSEK Totalt bidrag från 27 givare 2023-juni 2025: 488.5 MUSD ¹⁰⁷ <i>Multigivarfond</i>	I samarbetet med nära 50 partnerorganisationer nådde UHF under 2023¹⁰⁸: - 3,2 miljoner människor med livräddande stöd. - 2,3 miljoner människor med hälsoinsatser. - 480 000 personer med funktionsnedsättning och 1,5 miljoner kvinnor och flickor med hjälp.¹⁰⁹ - 100 000 personer med insatser mot könsrelaterat våld - 100 000 barn med särskilda skyddsinsatser.¹¹⁰

¹⁰³ ”Staten och jag” med över 50 tjänster som tagits fram mellan 2021 och 2024; 2024 noterades 21.8 miljoner unika användare av appen (2024 Annual Progress Report, s. 2, 3, Dokumentnummer UM2023/34497/KIEV-12)

¹⁰⁴ Insatsnummer 16589, UNDP Ukraina. Digital, Inclusive, Accessible: Support to Digitalisation of Public Services in Ukraine (DIA Support) Phase 2 Project 2024 Annual Progress Report, s. 11, Dokumentnummer UM2023/34497/KIEV-12

¹⁰⁵ Insatsnummer 14409, Save the Children, Save the Children Humanitarian Plan 2023 – Annual Report Ukraine. 2023, s. 1, notera: resultatexempel är för hela programmet och inte enbart att attribuera till Sveriges bidrag. Dokumentnummer 20/001025-218

¹⁰⁶ Ibid., s. 7-8

¹⁰⁷ Med 30 MSEK var Sverige 2023 den 12:e största givaren av 26; med 34 MSEK var Sverige 2024 den 13:e största givaren av 27.

¹⁰⁸ resultatexempel är från 2023 medan finansiella informationen är för 2023-2025; resultatexemplen för hela UHF och inte enbart för Sveriges bidrag till fonden.

¹⁰⁹ Insatsnummer 16112, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) Ukraine, Ukraine Humanitarian Fund (UHF), Annual Report 2023 (United Nations, 2024), s. 15, Dokumentnummer 22/001686-72

¹¹⁰ Ibid., s. 6

PFRU har visat sig vara en central finansieringsmekanism för att snabbt respondera på behov efter den fullskaliga invasionen, inte minst genom att rädda liv, bidra till fysisk säkerhet och motståndskraft i frontnära områden. Genom denna fond har flera givare gått samman vilket har utökat resurserna samtidigt som det har underlättat samordningen av stödet.

Ukrainas kapacitet att genomföra och samordna minröjning har stärkts betydligt sedan 2022, vilket har frigjort tillgång till mark och infrastruktur. Detta innebär minskade risker för civilbefolkningen samtidigt som kunskapen hos civilbefolkningen om hur man ska agera i minerat område har ökat. Erfarenheterna visar också att byråkratiska hinder i arbetet, såsom långsam certifiering och överlämningsprocesser, bromsar civilsamhällets bidrag till minröjningsarbete. Det innebär att den andel mark som har genomgått hela processen är begränsad i förhållande till behoven. För att möta det ökade behovet inom minröjning och räddningstjänst, ingick Sida och Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) ett nytt samarbete under 2024. Sveriges långsiktiga stöd till ukrainska myndigheter, främst genom MSB har lyfts fram av ukrainska företrädare som ett positivt exempel. Det ger Team Sweden (främst UD, Sida och MSB) en möjlighet att inta en ledande roll och gemensamt med andra givare intensifiera den redan pågående policydialogen med ukrainska myndigheter för att avlägsna de hinder som försvårar minröjningsarbetet. Ett fortsatt nära samarbete med EU och andra givare är centralt för ett effektivt, säkert och hållbart minröjningsarbete.

I övrigt frontnära stöd kan Sida konstatera att svenskt bistånd nått ett stort antal människor med direkta akuta behov. Detta arbete är delvis väldigt riskfyllt och svårt, inte minst när det gäller insatser till stöd för återvändande av bortförda barn. Sida stödjer aktörer som har närvaro i frontnära samhällen, för att stärka dessa samhällen i deras arbete. Det är de lokala samhällena som drabbas hårdast rent mänskligt och materiellt av Rysslands krigföring och vars ekonomi påverkas svårt av kriget. Därför är det angeläget att se till att svenskt stöd når ut till dessa.

För att möta upp ytterligare behov under området säkerhet och stabilitet har Sida under 2024-2025 byggt upp arbetet med cybersäkerhet. Detta som ett komplement till de stöd för digitalisering som Sida stött sedan 2012, och sedan 2020 till DIA. Även stöd till media och decentralisering har bidragit indirekt till detta strategiområde, då dessa stöd medfört ökad motståndskraft i samhället. För att möta behovet av organiserad brottslighet och trafficking i krigets spår, stöder Sida ett polissamarbete mellan den svenska och ukrainska polisen.

5.2.5 Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

Strategiområdet *Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet* är omfattande och sammanhåller stora grundpelare i det som av EU beskrivs som fundamenten för EU-medlemskap. Sida har under lång tid haft en robust portfölj där partner som olika FN-organ, svenska myndigheter och internationella och nationella civilsamhällsorganisationer har bidragit till att stärka den demokratiska samhällsstyrningen, ökad transparens och att främja mänskliga rättigheter i ett mer jämställt samhälle. Efter den fullskaliga invasionen har resultatet av dessa tidigare stöd nämnts som bidragande faktorer i Ukrainas motståndskraft. Sida har under de senaste åren även stärkt portföljen ytterligare med samarbeten som stärker oberoende granskande institutioner och media.

Svenskt bistånd har bidragit till stärkta rättigheter och demokratiska strukturer i krigstid: civilsamhällets och statens gemensamma drivkraft

Docudays

En central fråga för Ukraina är de krigsbrott som har begåtts och fortsätter att begås av Ryssland. Dokumentationen av krigsbrott bidrar till att skipa rättvisa men också för att i framtiden bidra till att bearbeta de grova övergrepp som begåtts och påverkat alla i landet.

Sida stödjer Docudays, en civilsamhällesaktör med syfte att genom dokumentärfilm utbilda och sprida information om mänskliga rättigheter. Docudays är en av de organisationer som vid den fullskaliga invasionen hade kapacitet att anpassa och delvis styra om sin pågående verksamhet från att enbart utbilda och sprida information – till att nu också fokusera på dokumentation av krigsbrott.

Sida är en av flera givare och står för ca en tredjedel av det totala stödet (det har bestämts att Sidas andel inte ska överstiga 30 %). I och med sitt långsiktiga och nära partnerskap, ses dock Sida av Docudays som den viktigaste partnern i och med att Sida har stärkt Docudays kapacitet och möjliggjort organisationen att arbeta mer långsiktigt och strategiskt. Sidas stöd till DocuDays mellan 2022-2025 uppgick till 25 miljoner kronor (av totalt 77 miljoner kronor), men bygger vidare på ett tidigare samarbete.

Resultat hittills (i urval)

- Ett krigsarkiv i form av en digital databas har skapats för att sprida information om kriget och underlätta åtal mot krigsförbrytare. Den används av forskare, åklagare, aktivister och myndigheter och togs fram i samarbete även med brittiska Infoscope.
- Över 36 000 fall av potentiella krigsbrott har registrerats under tre år.

- Över 7 000 intervjuer med vittnen och överlevande har spelats in.
- Över 26 miljoner filer med bevis har samlats in.¹¹¹
- Organisationen har bidragit till lagstiftning och policyarbete för att främja kvinnor och barns rättigheter.¹¹²
- Ukrainska polisen kunnat använda organisationens utbildningsmaterial om cybermobbing i sitt arbete.¹¹³

Inom Ukrainastrategin finansierar Sida ytterligare 44 insatser som bidrar till strategiområdet *mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstat och jämställdhet*¹¹⁴. Även insatser under andra strategier bidrar till detta område. Nedan följer ett urval av insatser och resultat.

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ¹¹⁵	Resultatexempel
<i>Strategi för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027</i>		
Transformative Approaches in Gender Equality (UN Women) (14790) 2022-2026	49 MSEK <i>Projektstöd</i>	- Arbetet i partnerskap med ukrainska myndigheter och civilsamhällesorganisationer har stärkt lagstiftningen för jämställda arbetsmarknadsregler. - Arbetet med förbättrad lagstiftning i linje med Istanbulkonventionen för att motverka könsrelaterat våld är pågående och del av rekommendationerna från EU.¹¹⁶
Digital, Inclusive and Accessible (DIA) Service Provision (UNDP) (13931) 2020-2023 (16589) 2023-2027	2020-2023: 40 MSEK 2023-2027: 79,5 MSEK <i>Projektstöd</i>	- Mellan 2021 och 2023 utvecklades 35 applikationer för statliga digitala tjänster för internflyktingar, pensionärer, veteraner med flera.¹¹⁷ Ökat fokus har även lagts på kvinnors nyttjande av dessa tjänster.¹¹⁸
Support to the UN Human Rights Monitoring Mission	34 MSEK	- HRMMU:s dokumentation av och rapportering om krigsbrott och brott mot mänskliga rättigheter informerar

¹¹¹ Insatsnummer 16719, Docudays UA, Narrative Report 2024, Dokumentnummer UM2023/32652/KIEV-11

¹¹² Insatsnummer 16563, Evaluation of Docudays International Documentary Human Rights Festival, s.IV, Dokumentnummer UM2021/09994/KIEV-32

¹¹³ Ibid., s. 24

¹¹⁴ En insats kan bidra till ett eller flera av strategins områden.

¹¹⁵ Sidas bidrag till programmet / projektet är den totala summan i SEK som Sida har fattat beslut om och kan inkludera påfyllnad av medel vid ett eller flera tillfällen genom avtal och avtalsändringar. Den totala kostnaden är den summa som identifierats vid datum för Sidas beslut om insats, vid beslut om påfyllnad av fonder, eller senaste kommunikation till Sida genom årsrapport eller liknande dokumentation.

¹¹⁶ European Commission, SWD (2024) 699 final, Ukraine 2024 Report, s.41

¹¹⁷ Insatsnummer 13931, Digital, Inclusive, Accessible: Support to Digitalisation of Public Services in Ukraine (DIA Support) Project, Final Report, s. 8-10. UM2020/36783/KIEV-29

¹¹⁸ Insatsnummer 16589, Digital, Inclusive and Accessible (DIA) Service Provision 2023-2027, Annual report 2024, s. 4-7, Dokumentnummer UM2023/34497/KIEV-12

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ¹¹⁵	Resultatexempel
in Ukraine (HRMMU) (14505) 2021-2023	<i>Programbaserat stöd (12 givare varav Sida var 4:e största 2023 och står för ca 10% av totalt stöd)</i>	bland annat FNs säkerhetsråd ¹¹⁹ och har stärkt ansvarsbärande organisationer och lagstiftning i Ukraina. ¹²⁰
SALAR¹²¹ Ukraine - support to administrative services (SKR) (14781) 2021-2023	52 MSEK <i>Projektstöd</i>	- 48 kommuner har öppnat eller moderniserat sina lokala servicekontor. Servicekontoren har utvecklats till lokala nav för både administrativa tjänster och humanitärt stöd, med särskilt fokus på internflyktingar, veteraner och andra sårbara grupper.¹²² - En stödfunktion hanterar förfrågningar från kommuner i hela landet så att de bättre kan förse invånare med konkret rådgivning, och upprätthålla service och grundläggande tjänster trots krigsförhållanden.¹²³ - Mobila tjänstelösningar och virtuella servicepunkter når invånare i avlägsna och svårtillgängliga områden.¹²⁴ - Kommuner är bättre på att påverka beslut på central nivå genom att erfarenheter från frontnära kommuner systematiskt har lyfts till nationell nivå och det har bidragit till att statlig politik har anpassats till lokala behov.¹²⁵
Consultancy Support to CSO Development (Nordic Consulting Group) (12839) 2019-2025	9,4 MSEK <i>Projektstöd</i>	Civilsamhällesorganisationer (CSO) har utvecklat förmågor inom strategisk planering, transparent styrning, inkludering och långsiktig hållbarhet ¹²⁶ vilket resulterat i att organisationerna är mer samstämmiga, bättre styrda och mer motståndskraftiga. ¹²⁷

¹¹⁹ Insatsnummer 14505, Support to the UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU) 2021-2023, Final report to the Government of Sweden on the work of UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU), s. 24, Dokumentnummer UM2021/11127/KIEV-21

¹²⁰ Insatsnummer 14505, Support to the UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine (HRMMU) 2021-2023, UNHCHR: Evaluation of the United Nations Human Rights Monitoring Mission in Ukraine 2024, Alffram och Bondareno, s. 39-40, Dokumentnummer UM2021/11127/KIEV-20

¹²¹ SALAR International är del av SKR och en genomförande organisation för lokal förvaltning och demokrati

¹²² Insatsnummer 14781, SKR International (2024), "Prosto Annual Report 2023 – Support to Administrative Service Centers in Ukraine", s. 4, 16-18, Dokumentnummer UM2021/22385/KIEV-31

¹²³ Ibid., s. 17

¹²⁴ Ibid., s. 16-18

¹²⁵ Insatsnummer 12046, SALAR/SKR Support decentralization in Ukraine Phase II, 2019-2024 "Annual Report 2023- Support to Local Self-Governments in Ukraine s. 41-42, Dokumentnummer UM/2018/17432/Kiev-32

¹²⁶ Insatsnummer 12839, Dokumentation Insats, Sida, Trac, Avslutspromemoria, 29 maj 2025, Dokumentnummer UM2019/18884/KIEV-39

¹²⁷ Insatsnummer 12839, Support to Civil Society Development in Ukraine, Final Project Activity Report, July-December 2024, s.5, Dokumentnummer UM2019/18884/KIEV-37

Insats	Sidas bidrag / Total kostnad ¹¹⁵	Resultatexempel
Agency for Legislative Initiatives – II (16720) 2024-2027	37 MSEK <i>Projektstöd</i>	Skuggrapporten <i>Shadow Report on Chapter 23 “Justice and Fundamental Rights” of the European Commission’s Report on Ukraine in 2023</i> togs fram av en koalition av CSO-er. ¹²⁸
Promoting Inclusion and Combatting Discrimination (National Democratic Institute) (14728) 2021-2024	35 MSEK <i>Projektstöd</i>	Baserat på tidigare samarbeten och genom denna insats, genomfördes aktiviteter för att synliggöra kvinnor och hbtqi+-personer och inkludera dessa i politiska processer. Detta har bidragit till attitydförändringar i samhället, vilket noterats i NDI:s nationella undersökningar där det noteras ett ökat stöd för en mer balanserad representation av män och kvinnor i den politiska sfären (upp från 66 % i januari 2022 till 79 % i november 2023) samt en ökad acceptans för hbtqi+-personers och deras lika rättigheter (ökning från 28 % i december 2019 till 72 % i november 2023) noterats. ¹²⁹
Support for Ukrainian media survival: Internews (16043) 2022-2026	23 MSEK <i>Projektstöd</i>	Undersökande reportage om bland annat korruptionsfall, återuppbyggnadskostnader och ryska krigsbrott påverkar beslutsfattares agerande. Till exempel: - En kommun kunde spara motsvarande drygt 800 000 kronor då en journalist, genom att använda ett verktyg som hen lärt sig på en av projektets utbildningar, avslöjade fall av korruption.¹³⁰
Ukrainian public service media (Suspilne, Sveriges Radio) (16636) 2024-2027	48 MSEK <i>Projektstöd</i>	- Närvaro med nätverk av lokala journalister i samtliga av Ukrainas regioner har etablerats.¹³¹ - Det redaktionella arbetet med principer för public service är stärkt, kunskap inom AI har förmedlats, och fysiska säkerhetsarrangemang och strömförsörjning till redaktionerna säkerställt. Samarbetet mellan det nationella public service-bolaget Suspilne och Sveriges Radio har lett till att Suspilne moderniserats och professionaliserats samt att människor har ökad tillgång till oberoende information i områden där den tidigare varit begränsad.

Reformsamarbetet inom strategiområdet *mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstat och jämställdhet* har gjort framsteg, trots krigets påfrestningar. Med stöd

¹²⁸ Insatsnummer 16720, Interim narrative report Project: Support to the Agency for Legislative Initiatives II, s. 4, Dokumentnummer UM2024/05899/KIEV-8

¹²⁹ Insatsnummer 14728, NDI Ukraine "Promoting Inclusion and Combatting Discrimination" 2021-2024, Final report, s. 4, Dokumentnummer UM2021/13362/KIEV-25

¹³⁰ Insatsnummer 16043, Internews (2024). Support for Ukrainian Media Survival (SUMS) – Sida Annual Report 2023, s. 5-6, Dokumentnummer UM/2022/37151/KIEV-12

¹³¹ Insatsnummer 16636, SR MDO och Suspilne: public service media i Ukraina 2024-2027, Annual report 2024: The Project “Support to editorial and digital transformation and development of corporate culture of public service media in Ukraine 2024 – 2026”, s.14-20, Dokumentnummer UM2023/17482/KIEV-24

från Sida har både civilsamhället och statliga institutioner stärkt sin kapacitet och sina resurser för att arbeta fram nya lagar, främja transparens, digitalisera¹³² samt tillgängliggöra offentliga tjänster, vilket är en av de reformer som den ukrainska allmänheten tycker är mest prioriterade.¹³³ Satsningar på digitalisering bidrar till både ökad transparens och bättre tillgänglighet och tillgång av samhällstjänster. Arbetet med att stärka de mänskliga rättigheterna är en grundpelare inom detta område, likaså arbetet mot korruption. Här spelar det breddade stödet till ukrainska civilsamhället en central roll. Det bedöms vidare att oberoende media har stärkts under perioden, vilket bidrar till ökad resiliens mot rysk påverkan samt möjliggör offentlig debatt och granskning av makthavare och beslutsfattare.

Inkluderingsfrågor är centrala i Ukraina inte minst nu då invasionen också bidragit till att öka ojämlikheten i samhället. Sida prioriterar marginaliserade gruppers rättigheter och har i vissa fall uttalat fokus på en målgrupp, som till exempel veteraner, veteraners familjer och människor med funktionsnedsättningar. Sida har även gjort bedömningen att rättighetsfrågor som berör barn och kvinnor samt jämställdhetsfrågor behöver bevakas extra, inte minst på lokal nivå. Sida planerar därför att under 2025 bereda ett stöd för en lokal kvinnorrättsorganisation. Sida driver även dessa frågor aktivt i rollen som medordförande för en givararbetsgrupp.

5.3 Sammanfattande bedömning av Sidas stöd till Ukraina

Rysslands illegala aggressionskrig och fullskaliga invasion av Ukraina är en historisk händelse som orsakat omfattande förstörelse och mänskligt lidande. Trots detta har Ukraina visat en imponerande förmåga att försvara sin självständighet, hantera akuta behov och samtidigt fortsätta reformarbetet inför ett framtida EU-medlemskap. Kriget har satt internationella institutioner under hård press och lett till omfattande militärt, ekonomiskt och humanitärt stöd. Inom EU har massflyktsdirektivet gett ukrainare en fristad från kriget, samtidigt som civilsamhälle, företag och individer har mobiliserat betydande engagemang och resurser.

Sveriges roll och prioriteringar

Sverige har tydligt prioriterat Ukraina i utrikespolitiken och ökat stödet inom handel, försvar och bistånd. Fram till och med 2022 gavs Sidas stöd till Ukraina inom ramen för den regionala strategin för reformsamarbete i Östeuropa. Efter regeringens beslut om Ukrainastrategin i juli 2023 – den största bilaterala strategin

¹³² Sida har stött Ukrainas initiativ att digitalisera offentliga tjänster sedan 2012 och därmed varit en av många som bidragit till att Ukraina klättrat från plats 68 (2012) till 30 (2024) på E-Government Development Index och från plats 83 (2012) till 1 (2024) på E-Participation Index. UN E-Government Knowledgebase, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/180-Ukraine/dataYear/2024> (2025-07-15)

¹³³ Strategirapport år 1 för Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina 2023-2027, 15 mars 2024, s. 27, Dokumentnummer 24/000557-1

någonsin – har stödet ökat kraftigt och omfattar nu även nya områden såsom uppbyggnad och hälsa. Sida är idag en tongivande givare i Ukraina som kombinerar snabb humanitär respons med strategiska investeringar och långsiktigt reformsamarbete.

Lärdomar av Sidas stöd till Ukraina

Kriget i Ukraina har inneburit en stor förändring för Sida liksom för det internationella biståndet i stort. Sveriges mångåriga närvaro och partnerskap har gjort det möjligt för Sida att de senaste tre åren kraftigt skala upp stödet och utveckla en omfattande portfölj av insatser.

Ett antal lärdomar kan dras av de senaste årens ökade stöd till Ukraina:

- Ukrainska kommuner, ofta nyskapande genom decentraliseringsreformen som Sverige stött, har varit centrala för den civila motståndskraften. Erfarenheter från pandemin bidrog till beredskap för nya lösningar. Fokus på lokalt självstyre, civilsamhälle och rättighetsbaserat arbete ger förutsättningar för mer hållbara resultat med bred förankring.
- Trots att behoven är akuta krävs noggranna behovsanalyser och upphandlingar – inte minst för att motverka korruptionsrisker – vilket i vissa fall fördröjer insatserna och leveranser av utrustning.
- Investeringsprojekt kräver en lång planeringshorisont och realistiska förväntningar på resultat. Långsiktiga samarbeten är nödvändiga för att möjliggöra miljöreformer som är tekniskt genomförbara, institutionellt hållbara och socialt förankrade.
- Svenskt myndighetssamarbete bidrar med efterfrågad expertis till reformprocessen, som dock utmanas av den komplexa politiska situationen och begränsade personella resurser i ukrainska ministerier. Det ukrainska civilsamhället har därför en nyckelroll som både pådrivare, expertbas och utredningsresurs i reformarbetet.
- Givarsamordning är av största vikt i Ukraina, på grund av stora finansiella flöden, många aktörer och en komplex kontext. Sverige har investerat resurser i att stärka givarsamordningen inom EU-kretsen och kunnat agera samordnat och som en enad kraft genom Team Sweden.

Samlad effektbedömning

Sida bedömer sammantaget att det svenska biståndet – genom att kombinera humanitär respons med strategiska investeringar och ett kontinuerligt reformsamarbete – har bidragit till att stärka Ukrainas civila motståndskraft, skydda grundläggande samhällsfunktioner och driva på reformer för EU-närmande, trots de utmaningar som kriget medför.

Vissa långsiktiga effekter kan redan urskiljas. Stödet till lokalt självstyre och decentralisering har byggt strukturer som ökar kommuners kapacitet att hantera kriser och delta i återuppbyggnaden. Insatser inom rättsstatens principer, jämställdhet, energiomställning och digitalisering lägger grunden för ett mer hållbart och inkluderande samhälle. Partnerskap med civilsamhällsorganisationer och oberoende media samt anti-korrupsionsinsatser stärker demokratiska institutioner och ökar transparensen – avgörande faktorer för ett framtida EU-medlemskap.

Sidas arbetssätt, som kombinerar långsiktighet, flexibilitet och lokalt ägarskap, gör att reformprocesser kan fortgå trots störningar, och att lärande och anpassning blir en integrerad del av samarbetet. Detta bidrar inte bara till att möta dagens behov utan också till att bygga robusta institutioner och samhällssystem som kan stå emot framtida påfrestningar. På så sätt skapar Sveriges stöd genom Sida värde långt utöver den akuta krisresponsen – det bidrar till att forma ett starkare, mer självständigt och mer motståndskraftigt Ukraina på lång sikt.

6. Resultatexempel från reformsamarbetet i Östeuropa

Sidas verksamhet inom ramen för Sveriges reformstrategi för Östeuropa uppgår till ca 6,4 miljarder kronor och omfattar både bilateralt stöd och regionala insatser. Strategin syftar till att stödja länderna inom det Östliga Partnerskapets reformprocesser för att uppnå ökat EU-närmande vilket är det mest effektiva sättet att uppnå det övergripande målet för svenskt internationellt bistånd i regionen.

6.1 Långsiktiga effekter av stödet till Moldavien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen

Den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022 medförde ett omfattande ryskt hybridkrig mot Moldavien med desinformation, påverkanskampanjer, röstköp, cyber-attacker och energikris. Detta har medfört tilltagande risker för ökad polarisering och instabilitet, särskilt i utsatta regioner som Transnistrien och Gagauzien. Moldavien är ett transitland för ukrainska flyktingar. Drygt en miljon flyktingar har korsat gränsen och cirka 127 000 har stannat i landet.¹³⁴

I samverkan med offentliga aktörer, internationella organisationer och det moldaviska civilsamhället har stödet från Sida anpassats för att stärka demokratisk motståndskraft och EU-närmande samt motverka den tilltagande polariseringen i det moldaviska samhället. Moldaviens EU-närmande har fungerat som en motor för samtliga sektorer. Framsteg har gjorts vad gäller bland annat rättsstatsprinciper och antikorruption,¹³⁵ och har delvis utgjort underlag för EU-kommissionens bedömning av så kallade ”fundamentala värden” (”fundamentals”), som är krav för att påbörja anslutningsförhandlingar.

Under perioden 2022 till och med den 30 juni 2025 har Sverige genom Sida bidragit med 972,4 miljoner kr varav 602 600 kr för humanitärt bistånd till Moldavien. Nedan följer ett urval av exempel på långsiktiga effekter av stödet till Moldavien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen, som Sida bidragit till.

¹³⁴ UNHCR, februari 2025, Republic of Moldova – Key Figures, s. 1, Dokumentnummer UM2021/09191/CHIS-96

¹³⁵ WJP Rule of Law Index, 2024. *Overall Index Score*. worldjusticeproject.org. [Hämtad: 2024-11-15], DokumentnummerUM2021/09191/CHIS-61; Transparency International, 2023, Corruption Perceptions Index, transparency.org, [Hämtad: 2024-11-15], Dokumentnummer UM2021/09191/CHIS-62

- **Lagar och regelverk har anpassats efter EU-standarder och nationella myndigheter har stärkt sina demokratiska strukturer och driver reformer som bidrar till EU-närmandet.**

En milstolpe för Moldaviens EU-närmande är att Moldaviens miljöministerium 2024 antog en ny miljöstrategi (2024–2030).¹³⁶ Miljöministeriet har därmed kunnat fortsätta att utveckla lagstiftning i linje med EUs regelverk.¹³⁷ Sida har bidragit med kompetens till den moldaviska miljöorganisationen EcoContact som varit rådgivande till det moldaviska miljöministeriet.

Sidas stöd till samarbetet mellan Skatteverket och Moldaviens skattemyndighet har resulterat i att Moldavien godkänts av OECD för automatiskt informationsutbyte vilket i sin tur motverkat skatteflykt och ökar transparensen.¹³⁸ I samarbetet ingår reformer för att effektivisera Moldaviens skattemyndighet och för att det ska bli mer kundorienterad. Opinionsundersökningar visar att detta har gett resultat. Förtroendet för skattemyndigheten har ökat från 49,2 % (2017) till 67,8 % (2024).¹³⁹ Detta är ett exempel på de positiva effekterna av myndighetssamarbete.

Vidare har Sidas stöd till Justitieministeriet genom International Development Law Organisation (IDLO) lett till nya reformer för att stärka digitalisering och antikorrupsionsarbetet inom rättsväsendet. IDLO har bidragit till ett samarbetsavtal mellan Moldaviens Nationella Center för Antikorrupcion och den Europeiska Åklagarmyndigheten för att EU-anpassa landets lagstiftning på området och samverka kring korrupsionsfall över landsgränserna.¹⁴⁰

- **Nationella myndigheter agerar för att motverka desinformation och främja ett fritt medieklimat, samtidigt som medieaktörer agerar för att stärka kvaliteten på mediebevakning och att främja mediakunskap i skolundervisning.**

Sidas stöd genom organisationen Internews har bidragit till att stärka oberoende mediaaktörer och medborgares tillgång till tillförlitlig information samt motverkat desinformation. Den myndighet som övervakar medielandskapet i landet, National Audiovisual Council, har stärkt sin kompetens i hur man säkerställer ett fritt och oberoende medieklimat. Ungdomar och lärare har stärkt sin mediakunskap bl.a. genom användandet av läroböcker som behandlar desinformation, artificiell

¹³⁶ Insatsnummer 15217, EcoContact, 2023. Green Justice Progress Report nr 2 (2023), s. 17-18, Dokumentnummer UM/2021/26886/CHIS-29

¹³⁷ Ibid., s. 18.

¹³⁸ Insatsnummer 15960, Swedish Tax Agency, 2025, Annual Report 2024 – Moldova State Tax Service Reform III 2023-2027, s. 10-11, Dokumentnummer UM2023/01926/CHIS-29

¹³⁹ Centrul de Analiza si Prevenire a Coruptie, november 2024. Coruptia si Mediul de Afaceri: Perceptiile Intreprinderilor Mici si Mijlocii din Republica Moldova. Rapport, s. 13.

¹⁴⁰ Insatsnummer 17040, Strategirapport Moldavien 2025, 15 mars 2025, s. 17-18, Dokumentnummer 25/000336-27

intelligens och kriget i Ukraina.¹⁴¹ Detta är ett representativt exempel på Sidas stöd till att främja oberoende och fria medier.

- **Civilsamhällesorganisationer verkar för kulturella, sociala och ekonomiska rättigheter i regionerna Transnistrien och Gagauzien.**

Det Sida-stödda programmet "One UN", där sju FN-organisationer samverkar med civilsamhället, har lagt en grund för arbetet för att stärka rättigheter i regionen Transnistrien.¹⁴² Civilsamhällesorganisationer har tagit fram policyrekommendationer och genomfört småskaliga påverkansinitiativ i en svår kontext för att främja rättigheter för utsatta grupper som personer med funktionsnedsättningar och fängelseklienter. Medias kapacitet att bevaka och sprida rättighetsbaserad information har också stärkts med över 1 500 artiklar om rättigheter publicerade i transnistrisk media.¹⁴³ Detta är ett exempel på ett innovativt upplägg där Sida, genom FN:s organisationer har kunnat stärka rättigheter i en kontext där många organisationer har svårt att verka.

Sidas stöd genom Martti Ahtisaari Center/Crisis Management Initiative Ry (CMI) till dialog mellan folkförsamlingen i den delvis autonoma regionen Gagauzien och Moldaviens nationella parlament har inte gått som planerat utan fick avslutas 2023, efter att det moskvastyrda Shorpartiet vunnit majoritet i Gagauziens folkförsamling. Enligt Shorpartiet hade dialogen inte lett till några resultat utan endast varit ett spel för gallerierna. CMI har med Sidas stöd i stället inriktat sig på dialog i mindre skala med enskilda reformvänliga aktörer inom civilsamhället i Gagauzien för att motverka ytterligare polarisering.¹⁴⁴

- **Offentliga institutioner och små- och medelstora företag har investerat i energieffektivisering och småskalig förnybar energi och lokala myndigheter har stärkt lokal motståndskraft genom klimatanpassade lösningar för energiförsörjning.**

Genom Sidas stöd via Världsbankens Multi Donor Trust Fund har Moldaviens Energiministerium kunnat etablera ett nytt system för att auktionera ut licenser för produktion av förnybar energi till privata aktörer. Detta har skapat förutsättningar för en marknadsdriven grön omställning.

¹⁴¹ Insatsnummer 15947, Internews, Media Literacy Advancement and Support to Moldovan Media, Annual narrative report 1 December 2022 – 31 December 2023, s.6, Dokumentnummer UM2022/28695/CHIS-16

¹⁴² Insatsnummer 15962, Strategirapport Moldavien 2025, 15 mars 2025, s. 19, Dokumentnummer 25/000336-27

¹⁴³ Insatsnummer 12719, One UN Joint Action to Strengthen Human Rights in the Transnistrian Region of the Republic of Moldova July 2019 - June 2022, Final Narrative progress report, s. 32, Dokumentnummer UM2018/460209-32

¹⁴⁴ Insatsnummer 15500, CMI, mars 2024, Supporting institutionalized and sustainable dialogue on Gagauzia autonomy – Narrative Report II, January – December 2023, s. 4. Dokumentnummer UM2022/05746/CHIS-29

UNDPs ”Resilient Communities Project”, som Sida stödjer, har utvecklat en modell som skapat förutsättningar för lokala myndigheter att investera i och integrera småskalig kommunal sol- och vindkraftsproduktion på energimarknaden.¹⁴⁵

Lärdomar av Sidas stöd till Moldavien

Anpassning av insatsportföljen sker mest effektivt inom de områden där Sida har långsiktiga insatser. Ett långsiktigt engagemang i en sektor ger Sida en god insikt och kännedom om vilka partner som är relevanta, som har stor trovärdighet och som är väl förankrade i den lokala kontexten - och som kan ge störst effekt av investerade medel. Det kan innebära att lägga till komponenter och revidera projektplaner med befintliga partner, men också att avsluta pågående samarbeten och i stället engagera nya partner. Ett exempel från Moldavien rör flyktingkrisen från Ukraina, där nya komponenter för att möta de nya behoven lades till inom flera pågående insatser. Ett exempel där samarbeten med partner har avslutats och nya partner valts är inom kvinnligt entreprenörskap där det tidigare bilaterala ”EBRD Women in business projektet” avslutats till förmån för nya partnerskap som bedömts ge ett effektivare stöd till kvinnligt entreprenörskap.¹⁴⁶ Anpassning av befintliga insatser ger möjlighet att agera med snabbhet, och samtidigt fördjupa resultat, i stället för att skapa många nya och små insatser som dessutom bedöms vara mer arbetsintensivt.

6.2 Långsiktiga effekter av stödet till Armenien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen

Svenskt bistånd till Armenien har mer än tredubblats sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Portföljen av insatser har fått ett ännu tydligare fokus på att stötta motståndskraften i Armeniens unga men utsatta demokrati i alla dess dimensioner. Sida har ökat stödet till civilsamhällesorganisationer som arbetar för mänskliga rättigheter, antikorruption och oberoende medier. Sida fortsätter även att se över portföljen efter upplösningen av USAID, som fram till 2025 varit den överlägset största givaren till Armenien. Den i huvudsak positiva utvecklingen i Armenien sedan sammetsrevolutionen 2018 innebär ökade möjligheter att direkt eller indirekt stötta staten för att öka reformtakten och bidra till närmare band med EU. Flera svenska myndigheter har fått stöd från Sida under 2025 för att utforska nya möjligheter att stödja reformer, främja partnerskap mellan Armenien och Sverige, stärka kapacitet och bidra till utveckling av armeniska myndigheters kapacitet, bland annat inom migrationsområdet.

¹⁴⁵ Insatsnummer 55120032, UNDP 2024, Sustainable and Resilient Communities through Women Empowerment 2020-2024, s 18, Dokumentnummer UM2018/01532/CHIS-47

¹⁴⁶ Insatsnummer 55120031, Dokumentation Insats, Sida, Trac, Avslutspromemoria., UM2018/03679/CHIS-54

Under 2022-juni 2025 bidrog Sverige genom Sida med 424,2 miljoner kr till Armenien, varav 14,9 miljoner kr i humanitärt bistånd. Nedan följer ett urval av exempel på långsiktiga effekter av stödet till Armenien med fokus på Sidas anpassning av projektportföljen, som Sida bidragit till.

- **Oberoende mediaorganisationer bidrar till faktabaserad nyhetsbevakning i ett polariserat medielandskap.**

Sidas samarbetspartner CivilNet har bidragit till debatt om Armeniens säkerhetspolitiska situation och är ett av få medier med bevakning av Rysslands invasion av Ukraina.¹⁴⁷ Organisationen Hetq har genom grävande journalistik bl.a. bidragit till att uppmärksamma korruption och nepotism i det armeniska samhället inklusive i det styrande partiet.¹⁴⁸ Resultaten är exempel på hur Sida bidragit till ökad öppenhet och motverkande av desinformation i ett alltmer polariserat samhällsklimat där många medier fortfarande har starka kopplingar till den gamla pro-ryska regimen och sprider desinformation.

- **Det armeniska parlamentet har moderniserats och domarkårens kunskap om etiska dilemman har ökat.**

Genom stöd till UNDP har Sida bidragit till att modernisera parlamentet och bygga kapacitet inom dess förvaltning. Ledamöter har också fått utbildning kring kränkande och hotfullt språkbruk.¹⁴⁹ Genom samarbete med armeniska systerorganisationer har det svenska Domstolsverket bidragit till att öka kunskapen hos den armeniska domarkåren kring etiska dilemman och vikten av tydlig kommunikation med allmänheten.¹⁵⁰ Denna typ av initiativ bidrar till att öka det relativt låga förtroendet för offentliga institutioner och rättsstatens principer i landet.

- **Individer vars rättigheter på olika sätt kränkts har fått juridiskt stöd och skydd.**

Genom organisationerna Helsinki Citizens Assembly Vanadzor och PINK Armenia har juridisk representation getts till olika individer vars rättigheter kränkts eller riskerar att kränkas. Detta innefattar stöd till ryska medborgare som flytt till Armenien för att undvika militärtjänstgöring och personer som förföljts

¹⁴⁷ Civilitas Foundation, Insatsnummer 16896, Ärendenummer 24/000675

¹⁴⁸ Investigative Journalists Narrative Report 1st year, s.1. Insatsnummer 15982, Dokumentnummer 23/000449-28

¹⁴⁹ Insatsnummer 16895, UNDP Annual Report March 24-March 25 Fostering Responsiveness, Effectiveness, Transparency and Inclusiveness of Armenian Parliament, s. 11, Dokumentnummer 24/000247-15

¹⁵⁰ Insatsnummer 15547, Domstolsverket Annual Report January 23-February 24, s. 1-7, Dokumentnummer 22/000398-37

på grund av sexuell tillhörighet eller riskerat fängslande och tortyr i samband med utlämning.¹⁵¹

Lärdomar av Sidas stöd till Armenien

Stödet till civilsamhället fortsätter att utgöra basen för det svenska utvecklingssamarbetet med Armenien. Samtidigt har USAID:s upplösning synliggjort hur beroende organisationerna i landet är av extern finansiering. Det finns ett behov av att bredda samarbetet med aktörer i Armenien ytterligare för att säkra långsiktigt hållbara resultat och motståndskraftiga institutioner. Det skulle kunna innebära ökat samarbete med staten och privata näringslivet, samt bättre koordinering på biståndsområdet.

¹⁵¹ Insatsnummer 15984, Helsinki Citizens Assembly Vanadzor Annual Narrative Report 2024, s. 2, Dokumentnummer 23/000450-29; Insatsnummer 15076, The Administrative Court ordered to grant refugee status and asylum to Salman Mukayev, nedladdat från Pink Armenia's websida 2025-06-12. Ärendenummer 21/000999

7. Förbättrad resultatstyrning och effektivitet

Sida har, i enlighet med regeringens styrning¹⁵² och i linje med den internationella resultatdiskursen,¹⁵³ identifierat ett behov av att förnya sin modell för resultatstyrning och rapportering.

En rad brister i tidigare tillämpade modeller har synliggjorts, bland annat en otydlig koppling mellan insatser och övergripande strategimål, en begränsad förmåga att fånga långsiktiga effekter, bristande transparens i redovisningen och otillräcklig anpassning till olika målgrupper. Därtill har lärandet från mindre lyckade insatser varit svagt systematiserat.¹⁵⁴ Sida har i tidigare svar på regeringsuppdrag redovisat myndighetens arbete med utvecklad uppföljning av verksamheten och tagit fram en åtgärdsplan för att utveckla en mer tillförlitlig, rättvisande och representativ resultatredovisning av biståndet.¹⁵⁵ Sida har identifierat behovet av att arbeta vidare med förbättrad resultatstyrning och effektivitet i myndighetens verksamhetsstrategi 2024 och 2026. Detta konkretiseras i ett av målen för verksamhetsplanen 2025¹⁵⁶ som handlar om just utvecklad resultatuppföljning, kommunikation och transparens.

För att möta identifierade utmaningar och nå målen i Sidas verksamhetsplan, har Sida tagit fasta på delvis andra metoder och skiftet synen på resultat som vuxit fram internationellt under flera år. Den tidigare dominerande modellen, med tyngdpunkt på metoden Logical Framework Approach (LFA), har kommit att kritiserats för att förenkla verkligheten och premiera det som är lätt att mäta snarare än det som är viktigt att förstå.¹⁵⁷ Sida har därför valt att utveckla en ny resultatmodell som grundar sig på aktörsfokuserad förändringsteori och fokuserar på beteendeförändringar hos nyckelaktörer snarare än enbart på kvantifierbara slutmål.

¹⁵² Exempelvis i Förordning (2025:269) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) SFS nr: 2025:269, Utfärdad: 2025-04-10, Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) 2024-12-19 UD2023/09127(delvis) UD2024/02880 UD2024/16901 (delvis)

¹⁵³ OECD (2019), *Managing for Sustainable Development Results: Guiding Principles, Best Practices in Development Co-operation*, OECD Publishing, Paris.

¹⁵⁴ ¹⁵⁴ Östlund, N. och H. Hede Skagerlind (2023) Det är resultatet som räknas: För en bättre resultatredovisning av biståndet. Rapport 2023:04, Expertgruppen för biståndsanalys (EBA), Sverige, resp Statskontoret och Ekonomistyrningsverket 2020-11-30 Verksamhetsanpassad styrning – en översyn av regeringens styrning och Sidas interna effektivitet, ledning och uppföljning samt, RiR 2024:4 Sveriges internationella bistånd – uppföljning, utvärdering och rapportering.

¹⁵⁵ Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2024 avseende utvecklad uppföljning av verksamheten, 2024-10-29 ärendenummer 24/000123, resp. Återrapportering enligt uppdrag till Sida om att ta fram en åtgärdsplan för att utveckla en mer tillförlitlig, rättvisande och representativ resultatredovisning av biståndet 2024-12-04 ärendenummer 24/001438.

¹⁵⁶ Sidas verksamhetsplan 2025, Beslutsdatum 2024-12-11, Ärendenummer 24/001775.

¹⁵⁷ Vähämäki, J. and C. Verger (2019), "Learning from Results-Based Management evaluations and reviews", *OECD Development Co-operation Working Papers*, No. 53, OECD Publishing, Paris.

Genom den uppdaterade resultatmodellen tydliggör Sida kopplingarna mellan Sidas arbete och biståndspolitiska mål, reformagendan och Agenda 2030. Sidas utvecklingserbjudanden fungerar som verktyg för att operationalisera strategier, identifiera synergier mellan strategier och mellan politikområden samt omsätta strategimål till konkreta, aktörsfokuserade utfallsmål – det vill säga förväntade förändringar i beteenden, relationer och vanor – vilket stärker både transparens och möjligheten till partnerskap och samverkan inom Team Sweden.

Genom att formulera önskade förändringar i aktörers beteenden, relationer och vanor inom en given kontext skapas en mer realistisk och lärande styrmodell. Resultatramverket möjliggör dessutom uppföljning över tid, jämförbarhet mellan insatser och systematisk analys av vilka insatser som fungerar och varför.

Det är viktigt att understryka att en aktörsorienterad ansats inte står i motsättning till kvantitativ resultatrapportering. Tvärtom kan den kombineras med relevanta indikatorer och mätbara förändringar, vilket stärker både ansvarstagande och kunskapsutveckling. Genom att följa upp konkreta förändringar hos aktörer kan Sida generera både kvalitativa och kvantitativa data som har en tydlig koppling till de mål som styr biståndets inriktning.

Som en del i utvecklingen av resultatstyrning och effektivitet, integrerar Sida även evidensbaserade metoder, såsom randomiserade kontrollstudier (RCTs), som ett sätt att stärka den analytiska grunden i strategival och effektmätning. Sida främjar användningen av RCTs både genom partners och inom ramen för egna utvärderingar. Detta är ett konkret sätt att pröva och förstå vad som fungerar i olika kontexter.

Sammantaget kommer Sidas nya resultatmodell att innebära en mer strategisk resultatstyrning och en sammanhängande, användbar resultatrapportering. Den skapar bättre förutsättningar att förstå biståndets och Team Swedens påverkan, fatta välgrundade beslut samt kommunicera resultat på ett meningsfullt sätt till olika målgrupper.

Vidare möjliggör modellen mer strategisk utvärdering och operativt nyttiggörande av resultaten – genom ökad tydlighet kring vad som fungerar och inte fungerar. Detta förväntas stärka lärandet och ge underlag för omprioriteringar samt mer initierade val av partners, portföljer och insatser. På så sätt kan den nya resultatmodellen bidra, inte bara till förbättrad styrning och lärande, utan även till ökad effektivitet i biståndet – genom mer träffsäkra prioriteringar, bättre resursanvändning och stärkt verkningsgrad i komplexa sammanhang.